

Abdurrahman Mevlidi

Mehmet Sait Mermutlu¹

Özet

İslâm Edebiyatı'nda ve özellikle de Türk Edebiyatı'nda Peygamberimiz'e duyulan sevgi ve saygı O'na dair özel eserlerin vücuda getirilmesine sebep olmuştur. “Esmâ-yı Nebi, Sîre, Mevlid, Mirâc-nâme, Mucizât-ı Nebi, Gazavat-ı Nebi, Hilye, Ahlâku'n Nebi, Hicretü'n-Nebi (Hicret-nâme), Vefâtü'n-Nebi, Şefaat-nâme, Kırk Hadis, Yüz Hadis, Bin Hadis, Na't vb.

Bu konuların herbiri ayrı bir çalışmayı gerektirecek mahiyette olup İslâm Peygamberi'nin hemen hemen bütün özellikleri büyük bir ihtirâm ve hassasiyetle kaleme alınmış ve ortaya konulan eserler İslâm dünyasının Peygamberi'ne bakışını ve O'nu adeta hayatın merkezi haline getirdiğini göstermiştir. Hem yaşadığı hayat dilimi içerisinde örnek şahsiyet; hem de inancı gereği âhiret planında en çok ihtiyaç duyulan (şefaatçi) kimliğiyle hep kalplerinde, hayatının içinde, ticaretinde, evinde ve başucundaki kitapları arasındadır.

“Mevlid”, bütün bu eserler içinde en çok ilgi görmüş ve en yaygın olanıdır. Şüphesiz bu denli ilgi, farklı dillerde de mevlid yazılmasına sebep olmuştur: Arapça mevlidler yanında Farsça, Arnavutça, Kürtçe, Cava dilinde, Boşnakça, Rumca, Çerkesçe, Ordu dilinde, Savahill dilinde, Alhamyado (Arap harfleriyle yazılmış İspanya-havalisi dili) ve Tatarca mevlidler de vardır.

Türkçe kaleme alınmış 200 civarında Mevlid, bu türün özellikle Türkler arasında ne denli bir şöhretin sahibi olduğunu gösterir. Özellikle Süleyman Çelebi'nin eseri olan Vesiletü'n-Necât hiç şüphe yok ki yüzlerce mevlid arasında en çok şöhret yakalayan ve kütüphanelerde de nüshaları bulunan Mevlid'tir. Diğerleri arasında Süleyman Çelebi Mevlidi'ne (çok-az) benzer olanlar ve olmayanlar diye bir tasnif oluşturmak pekâlâ mümkündür.

Bazı araştırmacıların “Abdurrahman” isimli bir yazar tarafından kaleme alınmış birkaç mevlidten bahsetmelerine rağmen gerek okuyucuya aktarılan bilgiler ve gerekse yaptığımız incelemede bu mevlidlerin eserimizden farklı mevlidler olduğu anlaşılmıştır.

Üzerinde çalışma yaptığımız eserin, müstensihî ve yazım tarihi belirtilmemiş, ancak yazarının “Abdurrahman” isminde olup mevlidin ilk beyitlerinde zikredildiği;

1 Dr. Öğr. Üyesi, Dicle Üniversitesi Tasavvuf Anabilim Dalı
msaitmermutlu@hotmail.com

sade ve anlaşılır diliyle, yer verdiği başlıklar, fasıllar ve üç bölümden bir kesit aktarımıyla Vesiletü'n-Necât'a dokunan yanlarının yanında, farklı bir eser kimliğiyle pek bilinmeyen gözden irak kalmış bir mevlid örneği sunar bize.

Mevlid'te, meşhur Süleyman Çelebi Mevlidi'ndeki konular işlenmiş olup başlıklar şu şekilde sıralanmıştır: Münâcât, Velâdet, Risâlet, Mirâc, Vefat ve Duâ.

40 varak ve "Nesih" yazı türüyle İncelediğimiz kahverengi karton kapaklı kitabın içerisinde toplam 764 beyit olarak kaleme alınmış olan Mevlid, Mevlid duâsı, Medhiye ve dünyanın faniliğini anlatan şiirlerin yanısıra; "Niyazî-i Mısri, Kemâl Ümmî, Yunus Emre" gibi mutasavvıfların ve bazı şairlerin de şiirlerinden örnekler verilir.

Anahtar Kelimeler: Türk Edebiyatı, Süleyman Çelebi, Abdurrahman Mevlidi, Vesiletü'n-Necât, İslâm Peygamberi.

Abdurrahman's Mevlid

Abstract

Love and respect for our Prophet in Islamic literature, especially Turkish literature has caused the return of his private works to the body. "Esmâ-yı Nebi, Sire, Mevlid, Mirâc-nâme, Mucizât-ı Nebi, Gazavât-ı Nebi, Hilye, Ahlâku'n Nebi, Hicretü'n-Nebi (Hicret-nâme), Vefâtü'n-Nebi, intercession-Şefaât-nâme, Forty Hadith, Hundred Hadith, Thousand Hadith, Na't etc.

Each of these topics will require a separate study. Almost all the features of the Prophet of Islam were taken with great care and sensitivity and the works revealed have shown that the view of the Prophet of the Islamic world and He make it almost the center of life. He is the example personality in the slice of life he lived in; as well as the belief that the most needed in the plan of the Hereafter (Intercessor) in his life, in his trade, at home, and among his books.

Mevlid is the most popular and most prevalent of all these works. Undoubtedly this interest has led to the writing of Mevlid in different languages: In addition to the Arabic Mevlids, there are Persian, Albanian, Kurdish, Javanese, Bosnian, Greek, Circassian, here are also Army language, Savahill language, Alhamyado (spanish language written in Arabic letters) and Tatar language Mevlids. Some 200 Mevlids who have been taken in Turkish have shown what a reputation it has among Turks. Especially the work of Suleiman Chalabi, Vesiletü'nü-Necat is undoubtedly the most famous among hundreds of mevlids and Mevlid, who also had copies in his libraries. Among others, it is possible to create a group called Suleiman Chalabi's work and those that are not alike. The work we are working on is simple, understandable, he chapter titles and a section from two sections, as well as the similarity of Vâsilü'nü-Necât, it presents us with an example of a very unknown Mevlid with a different work identity.

Keywords: Turkish literature, Suleiman Chalabi, Mevlid of Abdurrahman, Vâsilü'nü-Necât, The Prophet of İslâm

Giriş

İslâm Dini'nin önderi Hz. Muhammed'in (s.a.v) doğumunu, O'na övgüyü; çeşitli özelliklerini ve mucizelerini sıralayarak, O'na dair özel bir muhabbeti belirtmek; kısaca O'nu anmak için manzum olarak kaleme alınan mevlid o kadar yaygın bir şöhrete sahiptir ki, Biyografik eserler ve Tezkirelere ulaşıldıkça mevlid yazan pek çok şâir ve müellifin mevcudiyeti bu konunun İslâm dünyasında özellikle de Türk Edebiyatı'nda ne denli önemsendiğini açıklamaya yeterli bir göstergedir. Bu mevlidlerin bir kısmı şüphesiz Süleyman Çelebi'nin yazmış olduğu (812/1409) Vesiletü'n-Necât'ı pek çok yönden taklit eden, bir kısmı sadece birkaç yönden ilgi ve benzerliği bulunan ve bir kısmı da Vesiletü'n-Necât'a benzerliği söz konusu olmayan kendine mahsus tarz ve usulde kaleme alınmışlardır. Ancak ortak vezin neredeyse Fâilâtün Fâilâtün Fâilün kalıbı ve mesnevi şiir biçimidir. Yine Kütüphanelerimiz'de yapılan bir araştırmada 60 küsur çeşit ve 200 nüshanın üstünde Türkçe mevlid çeşidine ulaşıldığı² ve hatta farklı dillerde de mevlid yazıldığı görülmüştür: Arapça mevlidler yanında Farsça, Arnavutça, Kürtçe, Cava dilinde, Boşnakça, Rumca, Çerkesçe, Ordu dilinde, Savahill dilinde, Alhamyado (Arap harfleriyle yazılmış İspanya-havalisi dili) ve Tatarca mevlidler de vardır.³

Kendi kütüphanemizde mevcut olup üzerinde çalışma yaptığımız bu yazma eserin istinsah tarihi ve müstensihisi bilinmemekle birlikte yazarının "Abdurrahman " isminde bir zât olduğu bir beyitte ifade edilir:

2a Abdurrahman um himmeti

Leyl ü nehâr dut sünneti

Necla Pekolcay, "Abdurrahman Mevlidi" olarak takdim ettiği bir mevlid hakkında bizlere bilgi verirken "Eserin, bir siyer mevlidi olup, 16. asırda yazıldığını ve elinde iki yazma nüshasının bulunduğunu kaydeder."⁴ Öte yandan Fatih Köksal kaleme almış olduğu Mevlidnâme'de Pekolcay'ın tarif ettiği mevlidin bir nüshasının da kendisinde bulunduğunu ve eserin 16. asır değil, 15. asırda yazıldığını; ancak söz konusu mevlidin 15 bin beyte sahip olan bir siyer mesnevi olduğunu da kaydeder.⁵ Bu açıklama ile Pekolcay'ın bahsettiği eseri Köksal'ın sözünü ettiği mevlid kabul etsek de bu bize söz konusu isimle (Abdurrahman) farklı mevlidler yazıldığı ve Vâli Abdurrahman Efendi (Ankaravi)'nin "Mevlid-i Nebi" manzumesi⁶ de dahil; bu mevlidlerin özel şahıslarda da nüshalarının mevcut bulunduğu gerçeğini gösteriyor. Ancak Pekolcay'ın özel kütüphanesine ulaşamadığımızdan bu nüshalar hakkında bilgi sahibi olamıyoruz.⁷ Pekolcay'ın bahsettiği mevlidin Köksal'ın ilave

2 Necla Pekolcay, *Süleyman Çelebi, Vesiletü'n-Necât: Mevlid*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1993, s. 38; Pekolcay, *İslami Türk Edebiyatı*, Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1994, s.258.

3 Bkz. M. Tayyib Okıç, "Çeşitli Dillerde Mevlidler ve Süleyman Çelebi Mevlidi'nin Tercemeleleri", Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi, Aralık, S. 1, 1975, s. 25 ve 27.

4 Necla Pekolcay, *Süleyman Çelebi, Vesiletü'n-Necât: Mevlid*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1997, s. 40.

5 Fatih Köksal, *Mevlidnâme*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2011, s.78.

6 Bursalı Mehmed Tahir Efendi, *Osmanlı Müellifleri*, C.II, Meral Yayınları, İstanbul, 1972, s. 427.

7 Mustafa İsmet Uzun, bu konuda şöyle der: "Vârisi olan Füsün Hanım, hocamız (Necla Pekolcay) daha hastanedeyken Kütüphanesi'nde bulunan yazmaları haberimiz bile olmadan

açıklamalarıyla araştırmamıza konu olan şahıs ve eseri olmadığı, aksine bu isimle yazılmış orijinal bir mevlid olduğu üzerindeki kanaatimizi güçlü kılmıştır.

Mevlid araştırmacılarının genelde ihtiyatla yaklaştığı Süleyman Çelebi Mevlidi'nin bölümleri ve fasılları aşağı yukarı nüshalarda şöyledir: Münâcât, Velâdet, Risâlet, Mirâc, Vefat ve Duâ

Münâcât, Fi-tevhid-i Bârî sübhanehu ve Te'âla 'azze ve celle

Fî-iltimâsi'd-du'âi li'n-nâzimetri ve fi-'özri'l-kitâbi

Fî-sebebi fitrati'l-'âlem fi-beyâni hilkati âdem a.s. ve intikali nûri Muhammed a.s. min ensâhibi

Velâdet, Fî-medhi'n-Nebî a.s.

Fî-mi'râcı Mustafa a.s.

Fî-hicreti'n-Nebî a.s. fi-ba'zı evsâfi Mustafa

Fî'n-nasîha

Vefat, Fî-medhi'n-Nebî a.s.

Fî-hâtimetri'l-kitab

Toplam 764 beyit ihtiva eden, üzerinde çalıştığımız mevlidte ise meşhur Süleyman Çelebi Mevlidi'ndeki konular işlenmiş olup başlıklar ve fasıllar şu şekilde sıralanmıştır:

Münâcât, Velâdet, Risâlet, Mirâc, Vefat ve Duâ

1b-2a Haza Kitab-i Mevlûdu'n-Nebiyi 'aleyhi's-selâm

Mevlid âyının ve mevlid okumanın fâzileti ve önemini dile getiren 6 dörtlük bir İlahi nazım biçimi kaleme alınmıştır.

2a-7a Haza Mevlûdu'n-Nebiyi 'aleyhi-'s-salâtu ve's-selâm(163 beyit)

7a-8b Fî-beyân-ı hilkat-ı Âdem a.s.(36 beyit)

8b-11a Fî-beyân-ı vakt-i hamli-âmine Resulillahi Te'âla(75 beyit)

11a-16b Fî-vakt-ı velâdeti 'aleyhi's-salatu ve's-selâm(167 beyit)

16b-19a Ni'met-i Seyyidi'l-Kevneyn 'aleyhi's-salatu ve's-selâm(83 beyit)

19a-22b Ahlakı'n-Nebiyi 'aleyhi's-salâtu ve'sselâm(105 beyit)

22b-23b Fî-Beyân-ı mi'râc-ı Nebî 'aleyhi's-salâtu ve's-selâm(47 beyit)

23b-26b Vefât-ı Nebîyyi aleyh'is-selâtu ve's-selâm(88 beyit)

26b-27b Du'â-yı mevlûd-i Şerîf

---

bir arkadasını göndererek aldırıldığından, bir ikisi tek nüsha ve çoğu mevlid olan yazmalar bize intikal etmediği gibi akıbeti de bizce meçhuldür. Bize intikal eden matbû eserleri ise M.Ü. İlahiyat Fakültesi Kütüphane si'ne adına bir bölüm açılmak üzere teslim ettigimizi belirtmeliyiz". İslâm Araştırmaları Dergisi, *Vefeyât*, , S. 20, 2008, s.159.

Gayet sade ve anlaşılır bir dille kaleme alınan bu mevlidte Şair sadece üç yerde (bazı eski nüshalarında yer alan ve Mevlid'e sonradan giren Merhaba faslı⁸ ile birlikte) Vesiletü'n-Necât'ın ifadelerini tekrar eder:

“Fî Vakt-i Velâdetihi ‘aleyhi’s-salatu ve’s-selâm” Bölümünde

12 beyitlik bir kısım

13a Yaradılmış cümle oldu şâdumân
 Ğam gidüb ‘âlem yeniden buldu cân
 Cümle zerrât-ı cihân idüb sadâ
 Çağrışüben didiler kim merhaba
 Merhaba ey ‘âlî Sultân merhaba
 Merhaba ey kân-ı ‘irfân merhaba
 Merhaba ey sırr-ı furkân merhaba
 Merhaba ey derde dermân merhaba
 Merhaba ey cân u Bâki merhaba
 Merhaba ey ‘uşşâka sâkî merhaba
 Merhaba ey kurretu’l-‘ayn-ı Halîl
 Merhaba ey hâssu mahbûb-i Celîl
 Merhaba ey cümlelerin maksûdu sen
 Merhaba ey Halık’ın mahmûdu sen

13b Merhaba ey mâh-ı hurşîd-i Hudâ
 Merhaba ey Hak’dan olmayan cüdâ
 Merhaba ey Rahmeten li’l-‘âlemîn
 Ey kamu düşmüşlere sen dest-gîr
 Ey cemâli günyüzü bedr-i münîr
 Ey sensin Şefî’ü’l-Müznibîn
 Ey gönüller derdinin dermanı sen
 Ey yaradılmışların sultânı sen
 Ey risâlet tahtının sen hâtemi
 Ey nübüvvet mührünün sen hâtimi

8 “Merhaba Faslı” hakkında Ahmet Aymutlu şöyle der: “Bugün de çok beğenilen “Merhaba kısmı” Süleyman Çelebi’nin değildir. Bu durum kati olarak anlaşılmıştır. Yanlış olarak S. Çelebi’ye izafe edilen “Merhaba kısmı”nın “Ahmed” isimli bir şaire ait olduğunu ilk defa işaret ettik” (Ahmet Aymutlu, *Süleyman Çelebi ve Mevlid-i Şerif*, M.E.B. Yay., İstanbul, 1995; ayrıca Merhaba Faslı için Soner Akdağ, Nihad Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, C. 1, 2001, s. 486) dan şu alıntıyı bizlere nakleder “Asırlardan beridir Mevlid metni içerisinde mütalaa edilmiş fakat “Ahmed Ateş” kanalıyla “Ahmed” adında bir şair tarafından yazıldığı tespit edilmiştir”. (Soner, Akdağ, *Süleyman Çelebi’nin Mevlid’i Üzerine*, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi S. 36, Erzurum, 2008)

“**Fî Beyân-ı Mî'râc-ı Nebî 'aleyhi's-salâtu ve's-selâm**” Bölümünde 1 beyit:

23b Didi ki Hak yâ Muhammed ben seni
Bilürem doymazsın görmeğe beni

Ve “**Haza Mevlûdu'n-Nebî 'aleyhi's-salâtu ve's-selâm**” Bölümünde de bir mısra:

2a Cümle âlem yoğ iken Ol var idi
Evvel Âhir ü Ğanî Cebbâr idi

Mevlid'ten başka Medhiye ve dünyanın faniliğini anlatan şiirlerin de yer aldığı bu kitabın 1b-26b varakları arası Mevlüd'tür. Daha sonra “Du'â-yı Mevlüd-i Şerif” nesir olarak (26b-27b) yer alır.

Baş kısmı:

Elhamduli'llahi Rabbi'l-Âlemîn Ve's-selatu ve's-selâmu 'alâ Resûlina Muhammedin ve 'alâ âlihi ve sahbihi ecma'in. Rabbena'ğfir v'erham li-vâlidinâ. Ve li-vâlidî vâlidinâ. Ve li-üstadinâ. Ve li-'akribâinâ. Ve li-esdikâinâ. Ve limen kâne lehu hak-kun 'aleynâ. Ve limen vesseyna. Ve vesseynahû bi-du'â-i'l-hayr. İnneke 'alâ külli şeyin kadîr. Allahumme 'affinâ va'fu 'anna. Va'ğfirlenâ. Ve'rhamnâ. Ente Mevlânâ. Fe'nsurnâ 'ala'l-kavmi'l-kâfirin....

Son kısmı:

Allahu 'Azîmü's-şân 'asâkir-i İslâm'ı berr ü bahrde mansûr u muzaffer eyleye. Hüccâc-ı Müslimîni selâmet-i hayrile vatanlarına vuslat ve ikâmet müyesser eyleye. Cümlemizi mâl-ı helâl ile sahih vücûd ile münâsib refik ile Beyt-i Şerif'ini ziyâret itmeği müyesser eyleye. Âmin diyenlerin du'âsını müstecâb hâcetlerini kazâ eyleye. Allahu 'Azîmü's-şân cümle mü'mîn ve mü'mînâtın geçmişlerine rahmet kabirlerini riyâz-ı cennet, bâkilerine sıhhat u selâmet. 'Afv-ı 'âkıbet müyesser eyleye. Âmin. Sümme âmin...

Bunu izleyen sayfada 40 adet beyit ve Türkçe açıklaması nazmen verilmiştir (28a-31a).⁹

İlk ve Son Beyitler:

Benem matlûb hemân ancak beni iste ki bulasın
Eğer ayruğu istersen beni sanma ki bulasın
Benem ol ferd olan Allah müdebbir fevku 'arşımda
Bilâ keyfin kamu halka beni iste ki bulasın

9 İsmi geçen beyitlerde müellif bir rivayetten bahisle anlaşılıyor ki İbnu'l-Cevzî'nin şu ifadelerini nazmen aktarır. İbnu'l-Cevzî “*el-Mecâlis*” adlı eserinde şunu der: “Zebur Kitabı'nda bir sure vardır ki Arapça ile tefsir ve tanzim edilmiştir. Bir fakir onu okumaya devam ettiyse Allah ona mutlaka yardım etmiştir. Bu sure Süryânî lugatı üzereydi. Abdullah ibni Ömer onu Arapça nazmetti. Bu sure Kur'an'daki Rahman suresi gibidir. Bu sure İbni Abbas'dan nakledilmiştir, kendisinde birçok faydalar bulunmaktadır.” (İbnu'l-Cevzî, *Kitabu'l-Mecâlis*, el-Meclisü'l-evvel, s. 86-90, *Selvetü'l-Ehzân* Kitabı'nın zeylinde; Hamza İbni Yusuf Ebu'l-Kasım el-Cürcânî, *Tarihu Cürcân*, C.1, s. 562)

İbn Abbas'tan rivayet olunan bir surenin fazileti hakkında 10 beyitlik bir manzume(31b)¹⁰yi

İlk Beyitler:

Rivâyet İbni ‘Abbâs’dan didi ol
Zebûr içinde gördüm sûreler bol
Bu sûre sûre-i Rahman gibidür
Mükerrer âyet-i Süryân gibidür

21 beyitlik (31b-32b) bir Münâcat

İlk Beyitler:

Şi’r-i fânî vü hademde geçdi ‘Ömrüm âh âh
Ol Resûl’e hizmet itdim medh ile ‘afvın uma
Şi’r-i hizmet havfleri kıldı kılâde boynuma
Oldum uş hemdi ne’imden bu ikiyle gûyâ

Son Beyitler:

Dahi destûr vir salâvât ebrine senden yağdura
Tiz akıcı yağmuru dâim binâ üzre yağdura
Ânun âli sahibi üzre hem dahi bir tabi’în
K’ânlar ehl-i ‘ilm-i takvâ hilm-i kerem zü’l-vefâ

ve daha sonra 150 beyit olarak kaleme alınan “**Niyâzî-i Mısırî**” nin(33a-37a) İlahi biçiminde kaleme alınmış olan manzum bir öğüdü takip eder:

İlk Beyitler:

Hakk’a şükredelim her bâr
Yarattı sûret-i insan
Kim oldur ğâfil-i muhtâr
Ânın emrindedür eşyâ

Son Beyitler:

Niyâzî gel bu öğüdü
Vir evvel kendi nefsine
Digil ğayrıya ândan kim
Tuta her işiden insan

58 beyitlik dünyanın faniliği üzere yazılmış “**Olmaz**” redifli bir şiiri (37a-38b),

İlk Beyitler:

Sevinme dünyâ dârına
Ki dârı yapıdâr olmaz
İki gün gösterir sûret
Bozılır bir karâr olmaz

10 Adı geçen Arapça nazmın aynı sayıda(40) beyit olarak kendi tarafından Türkçe tercümesinin nazmedilmesi müellif tarafından bu şiirde anlatılır.

Son Beyitler:

Şu kim bunda sefer zârın
Müheyâ kıldı müstevfâ
Ânın şâd işine her dem
Melâl u inkisâr olmaz

“**Sadikî**” mahlasıyla ilki 8 beyit olan “**Ağlarım**” redifli,

Âh kim dâr-ı fenâda ğurbetim var ağlaram
Cife dünyadan be-ğâyet nefretim var ağlaram
Kande idim kande geldim kande gidem bilmezem
Râhe bilmem rahatım yok rihletim var ağlaram

diğeri, 7 beyit tutarında kaleme alınan “**Gider**” redifli iki şiir (38b-39b) izlemektedir.

‘Aklını cem’ eyle başa bu cihân elden gider
Zâdı kâmil kıl tedârik cism-i cân elden gider

“**Medh-i Resulillah**” başlığıyla ve “**Kemâl Ümmî**” ye ait olan 19 beyit tutarında “**Muhammed**” redifli Naat (39b-40a), kitabımızın sondan bir önceki şiiridir.

İlk Beyitler:

Ey evveli vü âhiri ma’mûr Muhammed
Ey bâtını vü zâhiri pür-nûr Muhammed
Ey cismi arı kalbi safâ rûhı mu’attar
Ey ismi Hudâvend ile mestûr Muhammed

Son Beyitler:

Sen kıl bu kemâl Ümmî günehkâra şefâ’at
Lutfın ile ey nâsir ü mansûr Muhammed
Medhin okıyub (çok) salavat idelim ana
Tâ kim suçunuzu kıla ma’zûr Muhammed

Son şiir olarak da “**Yunus Emre**”nin meşhur Murabba nazım şekliyle yazdığı “**Yemen İllerinde Veysel Karanî**” isimli şiir (40b-41a) 9 kıta olarak yer almaktadır.

Mevlid -Farklı vezinde yazılmış parçaların dışında- Aruzun “Fâilâtün Fâilâtün Fâilün” vezniyle ve mesnevî tarzında kaleme alınmıştır. Kitabın tavsifine gelince: Toplamda 40 vr., İç yazılar kırmızı renkli bir cetvelle belirlenip, başlıklar aynı renkle kaleme alınmıştır. Her sayfada 14 ila 18 st, kitabın iç ve dış ölçüsü 270x185mm (iç) ve 210x150mm (dış) dir., “Nesih” yazı çeşidiyle kaleme alınan şiirlerin bulunduğu eser sağlam ve eksiksiz bir şekilde fakat yer yer kopmuş şirazeyle kahverengi mukavva ciltlidir. Eserin üstünde ne bir tarih ne de müstensihî işaret eden bir ifade bulunmaktadır. Kitabın iç kısmının en başında (1a) yer alan bir açıklamaya göre “Mevlûd-i Şerif”in Diyarbekirli “Fatıma” isminde bir kadın

Abdurrahman um himmeti
Leyl ü¹² nehâr dut sünneti
Dâim getür salâvâtı
Mevlûd âyı geldi yine

**Haza Mevlûdu'n-Nebi Aleyhi's-Salâtu ve's-Selâm
Bismillahi'-r'Rahmani'r-Rahîm**

Başlayalum evvel Allah âdını
Uralum andan sözün bünyâdını
Evvel Allah diyelüm biz derd ile
Allah âdın öğredelüm her dile
Evvel Allah diyelüm bir Hak'durur
Hayy u Bâkî Vâhid ü Rezzâk'durur
Allah âdın dilde tesbih idelüm
Allah âdıyla şürû' biz idelüm
Destgiri Hak ola bir kişinin
Ebter olmaya sonu her işinin
Cümle âlem yoğ iken Ol var idi
Evvel Âhir ü Ğanî Cebbâr idi
Ol var iken yokdu âlemden eser
Kimse ândan viremezdi hiç haber
Diledi kim kendüsin kıla 'ayân
Biline hem 'âleme Ol Müste'ân
Biline Hakk'ın kemâlî kudreti
Tâ 'ayân ola Muhammed Hazreti

2-b Âline evlâdına olsun selâm
Ânlara olsun du'â ile kelâm
Rahmeten lil 'âlemîndir Ol Habîb
Kamû dürlü dertlere Oldur Tabîb
Lutf-i 'izzin hürmeti Yâ Rabbenâ
Anlarınla eyle bizi âşinâ
Hürmetine anların lutf işlegil
Dostlarınla bizi yoldâş eylegil
Ger bu 'âlem halkı dirse subh u şâm
Medh olunsa haşre dek olmaz tamâm
Ger dilerisen bula cânın safâ
Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ

12 Metinde "Leyli" yazılmıştır.

Allah Zâdehu Muhammeden Ta'zîmen Sallu 'Aleyhi Ve Sellimu Teslîmen

İşit imdi ne halk itdi
 Bu kez Ol Hâlık u Vehhâb
 Ki bâb-1 rahmetin nice
 Açar Ol Fettahu'l-Ebvâb
 İrâdet eyle kıldı kim
 Muhammed nurunu Allah
 Tey kâ tey kâinât içre
 Yaratdı Fâtihu ebvâb
 Pes ânın dahi nurundan
 Yaratdı bir ulu cevher
 Diler ebvâb-1 rahmetden
 Açâ halk üstüne bir bâb
 Çü vehbetden nazar kıldı
 İki şâk öndi ol cevher
 Eridi durmadı ol dem
 Hemân oldu birisi âb
 Kaç kim Ol nazar irdi
 Ânın sabrın suya virdi
 Yüzün ol dem yere urdu
 Olur tâ haşre dek sîl-âb
3-aÇü şefkatden nazar kıldı
 Bu kez şefik birisine
 Yaratdı ândan ol nesne
 Ki virdi ânlarâ elkâb
 Yaratdı evvelâ 'arşı
 Didi 'arşu'l-'azîm âna
 Âna ol 'azîm diye
 Nice yazar ânı küttâb
 Yaratdı kürsiyi ândan
 Ki yir ü gök sıgar âna
 Kemâl-i kudretin gör kim
 Neler halk ider Ol Tevvâb
 Yaratdı Levh ü Mahfûz'u
 Yaratdı hem kalem sonra
 Şu denlü nesneler yazdı
 Ki bilmez sağışın hisâb
 Yaratdı cenneti ândan

Ki kıldı ahsen-i eşyâ
Neler resm eyledi ânda
Ki saymaz satır usturlâb
Dahi halk eyledi âyî
Ânı kıldı cihana nûr
Saçar bedr olub envârın
Ki görür ânı şeyh ü şâb
Nücûmu kıldı hem ândan
Ki zeyn ider semâvâtı
Kimesne sağışın bilmez
Âna dahl eylemez ahsâb
Dahi halk eyledi emlâk
Ki pür oldu kamu eflâk
Kim idrâk idemez derrâk
Haber bilmez Ulu'l-elbâb
Dahi halk itdi bir cevher
Be-ğâyet sâfî vü şeffâf
3bLetâfetde nezâfetde
Nazîrin görmemiş mehtâb
Onuncusu ol eşyanın
Güneşdir kim ider işrâk
Muhammed nuru feyzinde
Olubdur cümle bu esbâb
Ânı sanmak hemân ancak
Bu denlüdür ululukda
Beşer vasf idemez ânı
O yüzden açamaz enkâb
Ânın bahr-i kemâlinden
Diyemez kimse bir katre
Meger deryâ-yı hikmetden
Îrüb feyz aka bir mizân
Emin oldur ki lütfundan
Kıyâmetde dek kamû 'âlem
Şefâ'at havz-ı âbından
Olaruz cümlemüz sîr-âb
Ger dilerisen bula cânın safâ
Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ

Allahu Zâdehu Muhammeden Ta'zîmen Sallu 'Aleyhi Ve Sellimu Teslîmen

Gelin imdi söze ma'nâ diyelim
 Mustafa Mevlûdini söyleyelim
 İdelim Ol Serverin Mevludini
 Şâd u hurrem idelim ehl-i dini
 İşit imdi Hak Te'alâ kudretin
 Nice yaratdı Muhammed Hazreti'n
 'Âleme nice getürdi Ahmedi
 Cümle 'âlem fahrı Ol Muhammedi
 Dahi nice olduğunu 'âlemin
 Hem nice halk itdüğüni âdemin
 Aslı ile diyelüm ânı sana
 Cân kulağın tutasın benden bana

4a Hak Te'âla tâ getüre dilüme de söyleyem¹³

Vasfının binde birin şerh eyleyem
 Ol Hudâvenda 'alîm u destigîr
 Ol münezzeh Zât-ı pâki bi-nazîr
 Kendüsi bir Zât-ı gizlüydi ezel
 Yokdu 'âlem var idi ol lem-yezel
 Diledi Ol Zât'ı ide âşikâr
 Biline 'âlemde ol perverdigâr
 Çün murâd eyledi Hak ol arada
 Mustafâ'nın ruhun anda yarada
 Yaradub Hak Mustafâ'nın ruhunu
 Yakdı kudret kandili misbahını
 Yaniser iki cihânda ol çerâk
 Ânun'çün yaradıldı nüh tabak
 Hak Te'âla Ol Habib'in zâtını
 Yaradub virdi Muhammed adını
 Hak ânı Mahbûb idindi Zât'ına
 Rahmet için saldı dünya yüzüne
 Ânun'çündür cihanın olması
 Cümle bu eşya vücuda gelmesi
 Her nebâtat kim gelür kimi yiter
 Cümle bunlarkine tohumdan biter
 Bu mesel bir hoş meseldir dinle-gil
 Cümlesinün aslı oldur anla-gil

13 Vezin bozuk

Pes delil oldu Muhammed 'âleme
Ânuniçün oldu 'izzet âdeme
Ol Habibin hürmetiyçün yâ Kerîm
Merhamet kıl yarlıgagil yâ Rahîm
Yarlıgâsın 'âlemi yâ-Ze'l-Celâl
Ol münezzeh Zât'ına irmez zevâl
Yâ İlâhî rahmetin îsâr kıl
Âhiretde cennet ü dizâr kıl
Ki bu 'âlem halkı dirse subh u şâm
Medh oluna haşre dek olmaz 'âmm
4b Ger dilerisen bula cânın hoş-safâ
Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ

Allahu Zâdehu Muhammeden Ta'zîmen Sallu 'Aleyhi Ve Sellimu Teslîmen

Ol Resul-i Ahmed'e 'uşşâk olan
Cân gönülden hoş âna müştâk olan
Sal bugün deryâ-yı 'aşka özünü
Tutuben dergâh-ı Hakk'a yüzünü
Gel bugün meydâna ehl-i derd isen
Söyle fevt itme bu sözü merd isen
'Âşık olan bu söze pervanedir
'Âşık ol da şem'ine bes yânedur
Nice fâzıl Server'i medh eylemiş
Her kişi güç yetdüğince söylemiş
Bizde tâkat yok ki ol bülbülü¹⁴
Medh idem terk ide her bülbül gülü
Nâle vü âh eyleyem bülbül gibi
Kohulâya halk-ı 'âlem gül gibi
Ger bize destur vire Perverdigâr
Söyleyem bu sözü kala yadigâr
Hak Habîbi Ahmed ü Mahmûd için
Kur'ân inzâl itdüğü mahbûb için
Bir kitâb idem bu sözü anlana
Mevlûd ola dâimâ ol dinlene
Ol Resûl'ün ben de meddâhı olam
Bu günâhım derdine dermân bulam

14 Vezin bozuk

Mustafâ'nın mevlûdun dinleyesin
 Dilüriz himmet 'atâ eylesiz
 Kim ki bunda miskine du'â ide
 Anlara rahmet kıla yarın Hudâ
 Dilerem Hak râzı olsun anlara
 Bizim için bir du'â kılanlara
 Her ki bu meclisde bile buluna
 Cennet ü didâr vire ol kuluna

5a Dahi her kime irişe bu kitâb
 Kılmaya 'ayb u hatâsiyçün 'itâb¹⁵
 Başladım Ol Serverin Mevlûdu'ne
 Dinledim tâ derdile ehl-i dine
 Diledim pes birini Mevlûd düzem
 Söyledükçe her söze dürrler dizem
 Sıgınuv Mevlâyâ sözüm söyledim
 Bülbül-vâr nâle vü âh eyledim
 Mevc urub deryâ gibi cûş eyledim
 'İşk şerâbını içüb nûş eyledim
 Medh idem Ol Server'in evsâfını
 Tâ bulam ol gevherin Allah'ını
 Bir dahi medh idüvüz Ol Serveri
 İşidüb hayrân olan ins ü peri
 Cem' olalar bir yere tâ ehl-i din
 Dinleyeler Mustafâ'nın Mevlûdi'n
 Cem' olub 'aşıklar ânı dinleye
 Gözlerinden yaşlar döküben inleye
 Ger bu 'âlem halkı dirse subh u şâm
 Medh olunsa haşre dek olmaz tamam
 Ger dilerisen bula cânın safâ
 Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ

Allahu Zâdehu Muhammeden Ta'zîmen Sallu 'Aleyhi Ve Sellimu Teslîmen

Mustafâ Mevlûdu'ni yâd idelim
 İşidenler cânını şâd idelim
 Vire safâ işidenler cânına
 Ola kuvvet cânına imânına
 Dinle evvel bir hikâyet idelim
 Mevlûdun sözüne andan gidelim

15 Metinde “aybi hatâ” yazılmış.

Tâ bilesiz Mevlûd'î kim ne imiş
Hürmetini Mevlûd'in nice imiş
Var idi Bağdâd içinde bir kişi
Gice gündüz hayr idi ânın işi
5bHer Rebiü'l-Evvel ayı Mustafâ
Mevlûdini eyler idi pür-safâ
Ol Habib'in yoluna komuşda baş
Yedürirdi et ü ekmek dürlü âş
Bir Yahudi konşusu vardı anın
Pek 'adûsi idi İslâm ehlinin
'Avreti dir bir gün âna ey nigâr
Ne 'aceb işdir ki eyler işbu câr
Her Rebiü'l-Evvel âyı bı kişi
Hayr idüben yidürür dürlü âşı
Ol Yahudi didi bilgil ey nigâr
Bir habîbi vardır ânın gülizâr
Bu âyın onikisinde ey nigâr
Doğduğıyçün Ol Resûl-i Bahtiyâr
Ânesinden doğdu ol bedr-i tamam
Cümle 'âlem âfitâb oldu hemân
Ânuniçün anda bayram ider ol
Her kişiye dürlü infâk ider ol
Çün işitdi hatuni ânun sözün
'Aklı gidüb yavı kıldı kendözün
İrdi ol vakt âna 'aşk-ı Mustafâ
Doldu kalbi zevk-i şevk ile safâ
Ol gice yatdı şevk ile Ol nigâr
Nezrim olsun Mustafâ'ya nem'ki var
Hem Yahudi gördü hatun gördüğün
Bildi hatuni Resûl'e irdiğün
Didi gördüm bu gice sen gördüğün
Hâki-pâyına yüzünü sürdüğün
'Âşık oldum ben de âna cân ile
Doldu gönlüm nûr ile imân ile
Ol Resûl'e biz uyalım sıdk ile
Yoluna cânı koyalım 'ışk ile
Hem dahi Hakk'a itâ'at idelim
Mevlûd okumağı 'âdet idelim

6a Durdu ânlar ‘ahdi üzre ber-karâr
 Eylediler din-i İslâm ihtiyâr
 Yılda bir kez Mevlûdin eylediler
 Ni‘metiyle halkı hoş toyladılar
 Mevlûd’e itdikleriyçün hürmeti
 Ânlara virildi imân hil‘atı
 Ger dilersen sen de ‘izzet bulasın
 Mevlûde cân ile hürmet kılasın
 Ger dilerisen bula cânın safâ
 Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ

Allahu Zâdehu Muhammed Ta‘zîmen Sallu ‘Aleyhi Ve Sellimu Teslîmen

Gelüb seyrimde Mevlânâ Gürânî
 Ki ta‘lim itdi evrâk-ı dihânı
 Yaratmak diledi Hak bu cihânı
 Ki zâhir eyleye zât-ı nihânı
 Yer ile gökleri ihyâ ide Hak
 Yaratdı ânda bir gevher rûhânî
 Muhammed Mustafâ’nın dostluğuna
 ‘Arşî kürsi yaratdı âsumânı
 Pes ‘âlem düzilüb oldu tamamet
 Uruldu âdemin anda nişânı
 Gelüb zürriyetinden enbiyâlar
 Nübüvvetiyle feth itdi cihânı
 Bulardan sonra Allah Mustafâ’ya
 Virüb ısmarladı âhir zamânı
 Kuruldu ânıniçin ‘arş u kürsi¹⁶
 Okundu Sûre-i Seb‘-i Mesânî

6b Ki yani Fatiha ol Sûre-i has
 Ki Furkan evvelinde okur üş nâs
 Ebûbekr oldu evvel yâr-ı sâdık
 Tutub destinde miftâh-ı cinânı
 İkinci yârı ‘Ömer’dir Resûl’ün
 Rî‘âyet eyledi şer‘i ‘ayânı
 Üçüncü yârı ‘Osmân şâh-ı Kur’ân
 Okudu cem‘ idüb açub dehânı
 Ki dördüncü ‘Aliyyü’l-Mürtezâ’dır

16 Metinde “arşî kürsi” yazılmış.

Viriser Kevseri Âb-ı revânı
Resûl'ün yârıdur bunlar yârânlar
Muhıbb ol anlara tutma kemânı
Hasan ile Hüseyın ol nur-i 'aynı
Tutar 'arş üstlerine sâyebânı
Resûl'ün yoluna Hamza vü 'Abbas
Olar terk itdiler bâş ile cânı
İlâhî Ol Habîb-i Mustafâ'ya
Bu olsun cismi yârin armağanı
Gidüb cennet yoluna ânın ile
Gelüb mahşerde tutmaya zebânı
Ola kim rahm idüb kıla şefâ'at
Cahîm itmeye Hak ânda makamı
Muhammed gelmelü oldu cihane
Gelüb mürsel ola âhir zamâne
Toliser ümmeti şarka ve garbe
Olar bel bağlaya cümle imâne
Sevinmek oldu 'âlem Ahmed için
Safâlar irdi cümle mü'minâne
7a Makâmında durur key Cebrâil
Nidâ itdi Hak ol peyk-i lisâne
Yetiş Firdevs-i a'lâ cennetüme
Beşâret eyle var Hûrî cinâne
Habîbim Mustafâ doğsa gerekdür
Bize nûr zînet olsun şâdumâne
Yakîn oldu Muhammed gelmesine
'Alâmetler belürdi ol nişâne
Hûriler geldi cennetden ânun'çün
Durub hizmetler ide hâdimâne
Beşâret oldu vahşîyle duyura
Ferâh oldu kamûsi âsumâne
Kerem ıssı kerem lutf it bularuz
Habîb'in Mustafâ'yı 'ârifâne
İlâhî dilerem senden ki yarın
Aluben elimi atma yabâne
Habîb'in Mustafâ'nın hürmetiyçün
Nazar kıl kullarına şâdumâne
Resûl'ün medhine kıldım şurû'î
Ki cevher harç idüb geçdim dükkâne

Muhammed'dür Ol Hatemü'n-Nebi'dür
 Salât eyle sen âna 'âşikâne
 Ger bu 'âlem halkı dirse subh u şâm
 Medh olunsa haşre dek olmaz tamam

Fî Beyân-ı Hilkat-ı Âdem A.S.

Gel beru ey cân ilinden dinle sen
 Cânına vire safâlar anla sen
 Âdem'in halk olduğun kıla beyân
 Aç gözün bu ğaflet içinden uyân

7b Naklidelim bu sözü vire safâ
 Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ
 Dinle imdi Hak âdemi yarattı
 Ol Muhammed zâhir ola arada
 Biline Hakk'ın kemâl-ı kudreti
 Âdem'in uruliserdür hilkatı
 'Azrâil'e emrider ol dem Hudâ
 Tâ ki vara yerden ol toprak ala
 Ol gelen toprak ile var bir işim
 Ânı âdem yazdım budur işim
 Heybetiyle 'Azrâil indi yere
 Tâ ki Hak emrin birine getüre
 Geldi indi yere 'Azrâil Emîn
 Korkusundan yer muti' oldu hemîn
 Kabza urdu şark u ğarb minkâline
 Muti' olmadı kimse hâline
 Pes melekler dirilüben geldiler
 Ol gelen toprağı balçık kardılar
 Mustafâ'nın toprağını Cebrâil
 Ravzasından aluben oldu delil
 Hak buyurdu Cebrâil'e ol zamân
 İlete toprağı cennete hemân
 Al Habîb'im toprağın git cennete
 Yuyub incü gibi ğark it rahmete
 Cennetin ırmaklarından yudiler
 Âdem'in balçığı içre sardılar
 Kardılar çün Âdem'in balçığına
 Tâ ki ol nûr vâra yerlü yerine

8a Âdem'e cân gelüben buldu safâ
 Berk urur alnında nûr-i Mustafâ
 Pes tamâm oldu bu eczâ irdi cân
 Oldu ol balçık kemük ü et u kan
 Ahsen suretde Hak kıldı ânı
 Bir güzel hılkatde kıldı ol Ğanî
 Ba'zı 'ilmîni âna 'arz eyledi
 Ya'ni esmâsın âna farz eyledi
 Emr olub cümle melekler geldiler
 Secde idüb 'izzet ikrâm itdiler
 Geldiler cümle melekler in'âm ile
 Secde kıldılar kamû ikrâm ile
 Âdem'in ol nuru elinde kodu
 Hak ânı ögdü ve kerremnâ didi
 Durdu alnında nice gün Âdem'in
 Sonra Hakkan alnına vardı bilün
 Şît doğdu nûr âna kıldı nüzul
 Bu cihâna evvel oldu Ol Resûl
 İrdi İbrâhim'e vü İsmâ'il'e
 Geldi ol nûr ânlarâ envâ' ile
 Birbirinden seyr idüb geldi ki tâ
 Kimlere dede vü kimlere âtâ
 Geldi 'Abdu'l-muttalib irdi nûr
 Hoş tecelli eyleyüb ânda o nûr
 Pes ne hâcet kim uzalmak bu sözü
 Uyara Hak nevm-i ğafletden bizi
 İrdi 'Abdu'l-lah'a ol nûr ulaşub
 Cümle ecdâd alnını heb dolaşub
8bOradan irdi Âmine anneye
 Bahre düşüb irdi ol dürdâneye
 Ânları devr eyleyüb nûr-i revân
 Buldu yerin gitmedi ândan hemân
 Bu nûr ol nûrdurur kim ravzadan
 Berk urur dâim mübârek türbeden
 Ol Habîb'in nûri hürmet yâ Kerîm
 Kıl terahhum rahmet eyle yâ Rahîm
 Ger bu 'âlem halkı derse subh u şâm
 Medh oluna haşre dek olmaz tamâm
 Ger dilerisen bula cânın safâ
 Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ

Fî Beyân-ı Vakt-i Haml-i Âmine

Gel berü seyr ideyim bu arayı
 Ma'nâ yolların bulayım arayı
 Giderek tâ ki ol yola irevüz
 Dost bâğının güllerini direvüz
 Girelüm ol gülşene bülbül-vâr
 Dilüme kuvvet vire Perverdigâr
 Mustafâ'nın mevlûdun yâd idelüm
 Gönlümüz tahtını âbâd idelüm
 Çünkü düşdi rahme Ol Hayru'l-Enâm
 Ol giceden bâtil oldu çok sanem
 Düşdiği yıl rahme Ol Hayru'l-Beşer
 Ânda ol yıl hayra döndü nice şerr
 Nice düşdi rahme ânı diyelüm
 Siz erenlere beyân eyleyelüm
 Ânesi Ol Server'in bir düş görür
 Çıkdı bir nûr kendüden 'arşa irür
9aÂnı ta'bir eyledi 'âlimleri
 Bir yere cem' oldular ne kim varı
 Didi 'Abdu'llah'a bunlar ey safâ
 Geliser senden Muhammed Mustafâ
 Bunlar oldem şâd u hurrem oldular
 Doğiser ândan Muhammed bildiler
 Âmine'yle ol gice cem' oldular
 Ây ile gök bir araya geldiler
 Şâd ü hurrem yatdı bunlar ey hoca
 Mustafâ da rahme düşdi ol gice
 Hem Receb âyı ve Cum'a gicesi
 Rahme düşdi ol dü 'âlem hocası
 Nûr irişdi pes Âmine anneye
 Dinle hatunlar dirildi hâneye
 Âmine alnında nûr kıldı karâr
 Gördi ânı bâyı yohsul nigeş-vâr
 Heb Kureyş'in uluları geldiler
 Âmine alnında nûru gördiler
 Yüklü oldu Âmine ol nûr ile
 Gice gündüz hemdem oldu huriyle

Dört âya deĝin götürdü ânesi
Deprenicek çok sevindi ânesi
Çün işitdi bunu ‘Abdu’l-Muttalib
Sân gülistana irişdi ‘andelib
Didi ‘Abdu’l-Muttalib ey pür-safâ
Gelmelü oldu cihâna Mustafâ
Pes didi oĝluna ‘Abdu’l-Muttalib
Söyledi bu sözü yanına gelüb

9b Tiz Medine Şehri’ne vargil didi
Oĝluna esvâb alub gel-gil didi
Vardı ‘Abdu’l-lah Medine Şehri’ne
Aldı esvâbı ki kasd itdi düne
Hasta olub ulu kişi anda ölür
Va’de yetişüb Medine’de kalur
Anda ölüb kalduĝun işitdiler
Kureyş ehli cümlesi yâs tutdılar
İşidüb Âmine feryâd eyledi
Kanlu yaşın yüze döküb ağladı
Dede abe cümle ağlarlar idi
Görmedi oĝlun yüzün dirler idi
Ânesi rahminde kaldı ol yetim
Ânesi öldü bulara oldu bîm
Didi ‘Abdu’l-Muttalib Âmine’ye
Bu kelâmı söyledi ol âneye
Ağlamaĝı koyalım şimden girü
Sevgüni oĝluna düşür şimden girü
Nitekim ben sağım ânı besleyem
Ben ölünceye eşiĝini bekleyem
Kim döĝünüb ağlamakda kim figân
Geydi bunlar yâs donunu bir zamân
Her birisi yedi gün yâs itdiler
Çam-gîn olub evlerine gitdiler
Geldi ‘Abdu’l-Muttalib Âmine’nün
Hoş teselli eyledi gönlün ânun
Her sözünü lutf ile söyler idi
Tâ sekiz âya deĝin eĝler idi
10a Sekiz âydan sonra gördi Âmine
Bir bölük ferişteh indi evine

Didiler kim muştuluk olsun sana
 Hak sevindürdi seni önden sona
 Ol doğan oğlun peygamber oliser
 Şark u ğarba mu'cizâtı doliser
 Yer ü göğü dopdolu nûr eyleye
 Küfrü yıkıb dini ma'mûr eyleye
 Ger dilerisen bula cânın safâ
 Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ

**Allahu Zâdehu Muhammeden Ta'zîmen Sallallahu Aleyhi Ve Sellimu
 Teslîmen**

Gel berü ve gel dinle ol cân bülbülün
 'Âşık olub özle her demde gülün
 Gülistâna girelüm bülbül gibi
 Açılalum 'âleme bir gül gibi
 Açalum la'l-i gevher dükkânını
 Ol sa'âdet gevherinün kânını
 Pes bu gevher gevher-i cânânidur
 Onsekiz bin 'âlemin Sultânı'dur
 Müşteriyye saturam bu gevheri
 Müşteri olan bugün gelsün beri
 Her ki 'âşıkdır Resûl'e cânile
 Hemdem ola dün ü gün imânile
 Bir nice 'âşık dirilüb geleler
 Kim bu gevher ma'denini bulalar
 Herbiri bir gevher alub gideler
 Cümle varlıklarını unudalar

10b Kim sâdık kimis 'âşık gide
 Kimisi Ol Server'e ma'sûk gide
 Herbirine yetiše bir dürlü hâl
 Kalmaya hiç ortada bir kıl u kaal
 Dinle imdi nice doğdu Mustafâ
 Ol doğunca doldu 'âlem pür-safâ
 Ol Muhammed Ahmed ü Mahmûd'durur
 Nûr-i Hak'dır 'âleme mahbûbdurur
 Hak Te'âla öğdi Kur'an'da Anı
 Sevdi âna ümmet eyledi seni
 Ol Muhammed'dir ki Hakk'ın sevdiği
 Oldurur Kur'an'da anub öğdüği

Ânı kim Hak Hazreti öğmiş ola
 Kim ola kim vasf ide bilmiş ola
 Ger midâd olsa denizler nigeş-vâr
 Cümle 'âlem kâtib olsalar ey yâr
 Bindebir bulucağı vasf olmaya
 Yazmağa kalem dahi 'âciz kala
 Hak 'inâyet kılur ise biz dahi
 Medh idevüz dinleyesiz siz dahi
 Ol Habîb'in medhini kılam beyân
 Söylene bu nazmımız dilde 'ayân
 Bu dahi mevlûd-i peygamber ola
 Meşhûr ola 'âlem içinde dola
 Umaram Server bizi yarın bula
 Gel berü ümmet deyüb elim ala
 Kaldura lutf ide biz düşmüşleri
 Yevm-i mahşer cümle bu azmışları

11a Hem şefâ'at eyleye ol gün bize
 İlete dostlar bölüğüne düze
 Dahi şunlar cem' olub dinler idi
 Gözlerinden yaş döküb anlaridi
 Yevm-i mahşerde dirilüb varalar
 Ol Livâi'l-Hamd katında duralar
 Mustafâ'nın hürmeti ol kulları
 Rahmet idüb yarlıgagil ânları
 Hem dahi şol cismi bendeki bile
 Göndüresin ânların ile vara
 Ol Habîb'in hürmetine sen anı
 Dostlarıyla haşr idesin yâ Ğanî
 Yâ İlâhî dilerem senden yine
 Hatm idesin son nefes imân ile
 Biz bu fânî dünyayı terk idevüz
 Fânî dünyadan bekâya gidevüz
 Hayr ile bu cânımı hatm idesin
 Saklayasın son nefes imânımız
 Yarın anda 'arz-ı mahşer olicak
 Nice dostlar sana vuslat bulicak
 Kıl 'inâyet ol za'if bi-çâreye
 Dostlarıyla cem' eyle bir araya
 Ger dilerisen bula cânın safâ
 Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ

Fî Vakt-i Velâdetihi ‘Aleyhi’s-Salatu Ve’s-Selâm

İşit imdi nice doğdı Mustafâ

Yâ nicesi virdi dünyaya safâ

11b Ol Habîb’in hakki Fahru’l-Enbiyâ

Vir salâvât bulasın ândan safâ

Ol Habîb’in doğduğun yâd idelim

Gönlünü mü’minlerin şâd idelim

Çün tamam oldu dokuz ây bildiler

Cennet içinden hüriler geldiler

Ol Rabi’ü’l-Evvel’in ây nicesi

Doğmuş idi onikinci gicesi

Ol gice kim ânda doğdu Ol Resûl

Gitdi zulmet oldu ‘âlem pür usûl

Anesi ol gice halvetde idi

Oğlunun doğacağın bilmiş idi

Yalnız kaldı o hatun ol gice

Ol gice ne oldu dinle ey hoca

Gözlerinden perde gitdi çün anın

Sıdk ile dinler isen uyar cânın

Âmine ider çok kaldım yalnız

Ol Muhammed doğmasına tutdu yüz

Evimin kible divârı yarılıb

Bana üç hürî ‘ayân oldu gelüb

Ânları göriceği kaldım tana

Yanıma gelüb bular didi bana

Korkma bizden hizmetine gelmişüz

Hürilerüz oğlun için olmuşüz

Ânı işidüb ferah oldu içim

Gönlüm ânda su diledi bir içim

İllâ sabr itdim bulara dimedim

Çayrı kayda düşdi cânım sınımadım

12a Şâdılık düşdi bu gönlüm evine

Anladım bunu ki cânım sevine

Dahi gördüm üç ‘âlem gökden gelür

Herbirisi bir araya dikilür

Birisini dikdiler şarka ânın

Hem birisin dikdiler ğarba ânın

Bir 'alem dahi getürdiler olar
Ka'be üstüne ânı da dikdiler
Ol gice gördü buları Âmine
Bir iki hatunlar da geldi evine¹⁷
Ol hatunlar üç neferdi geldiler
Dâye olub âna hizmet kıldılar
Biri Sâre ane idi ol cânın
Birisi de Hazret-i Meryem anın
Birisi de âsiye Hatun idi
Hızmet için âna gelmişler idi
Âmine'yle ol gice kaldı bular
Ol gice ânlar neler gördi neler
Gelmelü ol Muhammed Hazreti
Tiz irişdi Hüriler cem'iyeti
Her birinin ellerinde hülleler
Doğduğu dem Mustafâ'ya saralar
Döşediler sündüs ü ahder hemîn
Böyle idi Emr-i Rabbi'l-Âlemîn
Cebrâil'e Hak nidâ itdi yine
'Arşın altından gelüb yere ine
Ol mukarreb geldi çağırdı yere
Vahy irişdi batına vü zâhire

12b Didi kim gözden giderin ğafleti
Bu gice doğar Muhammed Hazreti
Âmine ider Muhammed Mustafâ
Pes vücuda gelicek buldum safâ
Ândan irdi dört hürî ğayet ulu
Yüzleri nûr ile evim dopdolu
Geldi bunlar durdu dördü dört bana
Bir içim su virdiler Ol dem bana
İçdim amma sanasın kand-i nebât
Südden âk kardan soğuk buldum hayât
Gene gördüm bir bölük kuşlar durur
Birisi kalkub bana karşı durur
Geldi ol kuş sığadı arkam benim
Küllü nura batdı bu cânım benim
Ol kuş arkam sığayub buldum safâ
Doğdu ol sâ'at Muhammed Mustafâ

17 Vezin hatalı

Ger bu 'âlem halkı dirse subh u şâm
 Medh olunsa haşre dek olmaz tamâm
 Ger dilerisen bula cânın safâ
 Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ

Allahu Zâdehu Muhammeden Ta'zîmen Sallu 'Aleyhi Ve Sellimu Teslîmen

Doğdu ol sâ'atde ol Sultân-ı din
 Nûra ğark oldu semâvât u zemîn
 Doğdu Peygamber iken Hayru'l-Beşer
 Zâhir oldu mu'cizâtle ser te ser
 Fahr-i 'Âlem Ol Resûl-i Kâinât
 Süd emerken zâhir oldu mu'cizât
13a İki dâne abeleri var idi
 İkisi de ânda hâzırlar idi
 'Abdu'rrahman ibni 'Afv'ın ânesi
 İsmi Şifâ idi Ol dürdânesi
 İki elim üzre benim dir Şifâ
 Doğmuş idi Ol Muhammed Mustafâ
 Doğduğu sâ'at Muhammedü'l-Emîn
 Hakk'a hamd ile senâ itdi hemîn
 Didiler yerhamuke'llah kaailûn
 Böyle virdiler haber sâmi'ûn
 İftihâr idüb dir idi Ol Şifâ
 Evvelâ imân getürdim ben ana
 'Osman ibni Ebi'l-'Âs'ın ânesi
 Fâtima'ydı ismi Ol dürdânesi
 Ebe oldular ikisi ittifâk
 Ve hem şekki terk idüb kıl i'tikâd
 Bu sırrı Hemziyye'sinde söyledi
 Ehl-i tahkik ânı tasdik eyledi
 İbn-i Hacer Hemziyye şerhinde pes
 Dir Suyûtî Hasais'de sözi kes
 Yaradılmış cümle oldu şâdumân
 Ğam gidüb 'âlem yeniden buldu cân
 Cümle zerrât-ı cihân idüb sadâ
 Çağrışüben didiler kim merhaba
 Merhaba ey 'âlî Sultân merhaba
 Merhaba ey kân-ı 'irfân merhaba

Merhaba ey sırr-ı furkân merhaba
Merhaba ey derde dermân merhaba
Merhaba ey cân u bâki merhaba
Merhaba ey ‘uşşâka sâkî merhaba
Merhaba ey kurretü’l-‘ayn-ı Halîl
Merhaba ey hâss u mahbûb-i Celîl
Merhaba ey cümlelerin maksûdu sen
Merhaba ey Halîk’ın mahmûdu sen
13b Merhaba ey Mâh-ı hurşîd-i Hudâ
Merhaba ey Hak’dan olmayan cüdâ
Merhaba ey Rahmeten li’l-‘âlemîn
Ey kamû düşmüşlere sen dest-gîr
Ey cemâli günyüzü bedr-i münîr
Ey sensin Şefi’ü’l-Müznibîn
Ey gönüller derdinin dermanı sen
Ey yaratılmışların sultânı sen
Ey risâlet tahtının sen hâtemi
Ey nübüvvet mührünün sen hâtimi
Ol Habîb’in fazlını zikridelim
Ümmet olduğumuza şükridelim
Tâbib ü tâhir olub Fahr-ı cihân
Geldi dünyaya kadem basdı hemân
Nûr olub çıkdı dünya yüzüne
‘Arş yüzün sürdü ayağı tozuna
Ol gice kim geldi dünyaya Resûl
Âne rahminden çıkub kıldı nüzul
Doğduğu dem Rahmeten Lil-‘âlemîn
Nûr ile doldu semâvât u zemîn
Şâd oluben geldi Ğilmân u Hûrî
Görmek için Mustafâ’yı her biri
İçleri dolu cevâhir ânların
Başına saçub saçub Peygamber’in
Saçu saçuben ziyâret kıldılar
Hûrî Rıdvân melekleri gitdiler
Cebrâîl gelüben aldı aradan
Zîrâ eyle emir etmiş Yâradan
Hûrîler herbiri bir hizmet ider
Gel berü kim ânesi gör ne ider

Ol gice irdi bulara vecd-i hâl
 Durdular uykudan uyanur misâl
14a Ânesi gördü Hûriler cem' yok
 Mustafâ'yı bulmadı âh itdi çok
 Tiz melekler Ahmed'i getürdiler
 Ânesinin katına yitürdiler
 Hasret ile bakar iken ânesi
 Gördi secde ider iken dânesi
 Kendüyi bildirmek için Ol Ğani
 'Âleme saldı ve gönderdi anı
 Budurur ol ümmetiçün ağlayan
 Ümmetini yarın oddan saklayan
 Budurur ol Kâbekavseyn'e iren
 Şübhesiz Hakk'ın cemâlini gören
 Budur ol her kim tutarsa sünnetin
 Göstere mi Hak didârın cennetin
 Budurur ol Şefî'ü yevmu'l-kıyâm
 Önlerine düşüben olan imâm
 Doğdu Muhammed Âmine âneden
 Ka'be'yi pâk eyledi put-hâneden
 Ol gice esdi nesimin bâdı hem
 Cümle 'âlem şâd oluben gitdi ğam
 Mekke şehri nûr ile doldu hemân
 Nûra ğark oldu kamu pür cihân
 Ger dilerisen bula cânın safâ
 Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ

Allahu Zâdehu Muhammeden Ta'zîmen Sallu 'Aleyhi Ve Sellimu Teslîmen

Mustafâ'nın ceddi 'Abdu'l-Muttalib
 Ol giceden ne haber virdi gelüb
 Didi kim ben Kâ'be'ye varmış idim
 Kapu açub içerü girmiş idim
 Nâgihân oldu bir ulu zelzele
 Kiliseler yıkılıb oldu velvele
 Dahi gördüm putları düşmüş yüzün
 Ânı gören düşürmez kendi özün
14b Ol gice oldu kiliseler harâb
 Düpdüz olub yerleri oldu türâb

Kaldım ol hayret içinde bir zamân
 Başıma düşürdüm ‘aklumi hemân
 Bir ün irişdi kulağıma benim
 Ânı işidüb safâ buldu cânım
 Ol nidâyı işidüb buldum safâ
 Didiler doğdu Muhammed Mustafâ
 Bildim ândan oğlum oğlu doğduğun
 ‘Âlem üzre rahmet-i Hak yağdıgın
 Âmine’nin evine oldum revân
 Oğlum oğlunun yüzün gördüm hemân
 Ol Mecûsiler ki tapardı od’a
 Soyunub yoğ oldu ol demde o da
 Sava bahri yire geçdi kalmadı
 Kimse ânın katresini bulmadı
 Cümle kâfir Pâdişâhı düşdiler
 Putları bâtil oluben şaşdılar
 Dahi şol şeytânı gör kim ne’yledi
 Cümle koyunu çağırub söyledi
 Bir ‘alâmet oldu şimdi nâgehân
 Başıma yıkıldı sandım âsumân
 Tîz haber virin bana siz bu gice
 Ne olubdur neye irdi iş nice
 İblisin oğlanları aradılar
 Berri bahri ol gice taradılar
 Arayarak Mekke’ye irdi bular
 Mekke’yi cümle kuşatmışlar olar
 Ol melekler söyleşürler zevkile
 Fahr-i ‘Âlem doğdu dirler şevkile
 Ânelerine gelüb irdi bular
 Nigeh gördiler beyân eylediler
15a İblis ol dem sâgû sağub ağladı
 Yüreğin mihnet odıyla dağladı
 Ol Muhammed geldi dünyayı tutar
 Mu‘cizâtıyla bize odlar atar
 Hem didi ğamdan âzâd olmazuz
 Ümmetin azdurmağa yol bulmazuz
 Dâimâ düşmanı Hakk’ın ağlasun
 Yüreğin nâr-ı cehennem dağlasun

Dostlarını Server'in Hak saklasun
 Şerr-i iblisden imânın beklesün
 Ger bu 'âlem halkı dîrse subh u şâm
 Medh olunsa haşre dek olmaz tamam
 Ger dilerisen bula cânın safâ
 Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ

Allahu Zâdehu Muhammeden Ta'zîmen Sallu 'Aleyhi Ve Sellimu Teslîmen

Muhammed'dür yerin göğün çırağı
 Ânın Firdevs-i a'lâdur turağı
 Çü Mekke kavmi bakdılar yüzüne
 Dedesi oğşayub aldı dizine
 Muhammed'dür adı yerde o Şâh'ın
 Dine şânında "Erselnak" o mâhın
 Ânası bir ki gün emzurdi âni
 Bulun bir dâye emzursın o cânın
 Didiler Dâye gerek bulun imdi
 Nice hâtun gelüben red olundu
 Birisinin südün itmedi imsâk
 Tahayurdayken irdi ol urdi pâk
 Adı Halîme idi irdi anda
 Âni red itmedi emdi o demde
 Muhammed'i Halîme aldı gitdi
 Düni gün emzürüb hem hizmet itdi
 Büyür pes günde bir aylık kadar ol
 Çemen çâyır olurdu yasduğı bol

15b Emerdi dâyesini Ol arî Cân
 Yoğundu bevli olmazdı perişân
 Kaçan kim bevre hâcet olsaydı
 Yer yarılıb âni hem örteridi
 Halîme besledi dün ü gün âni
 Teni içre ol idi özge cânı
 Halîme dâyenin evlâdı geldi
 Dilek idüb Resûl'i ânlar aldı
 Muhammed'i bize vir bile gitsün
 Koyun kuzu bizimle bile gütsün
 O gün gitdi koyuna gine geldi
 Güzelleşmiş koyunlar südlü oldi

Gine yâr nidası gitdi koyuna
 Olarla ins tutub girmez oyuna
 Hemân ol kendü efkârında idi
 Hudâ'ya fikr ü ezkârında idi
 Bulara ânda iki kişi geldi
 Muhammed'i tutub göğsünü yârdı
 Çıkardı bir uyuşmuş kanı ânda
 Didi kim hazz-ı şeytân vardur bunda
 Bir ıbrık aldı cennetten gül-âbî
 Bir altun tasa koydiler ol âbî
 Resûl'ün yüreğin ânlar yudılar
 Zafer bulmaya ânlar hiç didiler
 Kodılar yüreğin gine yirine
 Su'ûd itdi olar yirlü yirine
 Gelüb oğlanlar ânasına irdi
 Muhammed'den bu irhâsâtı gördü
 Koyunu otlağa salub oturdu
 Yemeğe ortaya etmek getürdü
 Çıkageldi iki heybetlü âdem
 Muhammed'i tutarlar pes hemândem

16a Kimesne görmemişdür iki kişi
 İken heybetlülerdi her birisi
 Gelüb kardaşıma ânlar yabışdı
 Şunu gördük hemân bir yere üşdi
 Yüreğin yârub atdılar yâbâna
 Sebeb olduk bugün bir ulu kana
 Halîme bu sözü çünkim işitdi
 O dem âh eyleyüb arayı gitdi
 Halîme ağlayub dağlar gezerdi
 Arayub dâğı sahrâyı süzerdi
 Gezerken düş olub buldu vefâyı
 Alub bağına basdı Mustafâ'yı
 Çü gördü sağdur ânı ölmemişdür
 Mübârek benzi gül-veş solmamışdur
 Halîme didi şükrolsun İlâhime¹⁸
 Muhammed sâğ esen girdi elime
 Anı ğussa ilette ânesine
 Ânesi dahi virdi dedesine

18 Vezin bozuk

Buların geldi tâcı başlarınınun
 Doyurdu karnı cümle açlarınınun
 Kaçankim altı yaşa irdi Ahmed
 Anası öldü öksüz kaldı Ahmed
 Yetîm idi velî dürr-i yetimdi
 Kamû halkın içinde müştakîmdi
 Dedesi besler idi dün gün ânı
 Komuşdu yoluna baş ile cânı
 Sekiz yaşına girince dedesi
 Ânın da gitdi dünyadan ğızası
 Dede ölüb Ebû Tâlib aldı
 Mukîm olub ânınla bile kaldı
 Âtâsıyla ânadan irdi düşdü
 Ki bir dürd-i sadeften taşra düşdü

16b Ânası bir gönül kordi misâlî
 Ki gitdi ebrîşimi kaldı hâbî
 Humâ kuşu yumurtadan ki çıkdı
 O yumurta Humâ'dan hâlî kaldı
 Ebû Tâlib ile oldu nice yıl
 İrişdi başa Ahmed oniki yıl
 Ki halka hulk ile Ol söyler idi
 Kamûsun lutfile Ol toylar idi
 Cemi'î 'ömrü içre itmedi kîn
 Tutarlardı kamû 'âlem didügin
 Kimesenle ebed lağvitmez idi
 Oturub lehvile lu'b itmez idi
 Ânı Hak 'âleme rahmet viribdi
 Kıyâmetde Şefi'ü'l-Muznibîn'di
 İrişdi Ol Hilâl ondört yaşına
 Giyerdi tâc-ı Levlâk'ı başına
 Bir âk bulut başı üzre dururdu
 Cemi-'î yaradılmış hep görürdü
 Güneş ıssısına gölge olurdu
 Nireye varsa üstünde dururdu
 Risâlet nuru altında dururdu
 Karanu gicede şu'le virirdi
 Ger dilerisen bula cânın safâ
 Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ

Ni'met-i Seyyidi'l-Kevneyn 'Aleyhi's-Salatu Ve's-Selâm

Ey gönüller derdine her
Lemhde dermân olan
Enbiyânın zümresine
Server-i Sultân olan
Kalem-i kudret yazdı
Levlâk hattın şânına

17a Mebde-i gülsün muhakkak

Ba'is-i insân olan
Nûr-i zâtın var iken
Mektûb idi levh u kalem
'Arşı vü kursî cennetu hem
Hûrî ğilmân olan
Enbiyânın evvelisin
Ma'nide ey zât-ı pâk
Zâhira hem âhirisin
Lâmi' u burhân olan
Sûre-i İsrâ'nın esrârı
Bilen sen sırr-ı Habîb
Cümle 'âlemin remzini hem
Kâşif u furkân olan
Bir şeb içre Kuds'a varub
Ânda mi'râc eyleyen
Tâ makâm-ı Kaabe kavseyn
Geçüben münmân olan
Ânun'çün 'ârif-i billah
Olan sensin dahi
Nâtik u kavlu Hudâ hem
Vâsıf u hennân olan
Kim sana irdi ise
Buldu cinân-ı rahmeti
Zât-ı pâkindür senin ol
Manzar-ı sultân olan
'Âlemine rahmet itmiş
Zâtına Hayy u Kadîm
Cümlenin maksudu sensin
Ey tabîb u cân olan

Mu‘cizâtın söylenür dilde
 Îlâ-yevmi’l-kıyâm
 Cümle tasdik eylediler
 Ânı ins ü cân olan

17b Hak Nebî’sin yâ Resûlellah

Deyü senin şecer
 İtdiler cümle şehâdet
 Hem dahi püryân olan
 Mu‘cizâtınla buları
 Rûh iken hep söyledi
 Yâ nice itmez şehâdet
 Nâtık-ı hayvân olan
 Bir işâretinle mâhî
 İki pâre eyledin
 Gördiler bu mu‘cizâtı
 Mihr-veş tâbân olan
 Ol mübârek barmağından
 Bahş idüb âbu revân
 Hâcetincede aldı herkes
 İçdiler ‘atşân olan
 Hem onarın cisminin nuru
 Değil mi ol sûtûr
 Kabr-i pâkin üzre her şeb
 Ravzada lem‘ân olan
 Ol cism-i bî-zıll
 Ânda iken şübhesiz
 Merkad-ı pâkin değil mi
 Ravza-yı Rıdvân olan
 Tâc-ı dinî hıl‘at-ı Levlâk
 İle geydin şehâ
 Haşre dek şer‘in değil mi
 Nâsihu adyân olan
 Şer‘-i pâk-i mustakîmi
 Mû be mû kıldın beyân
 Tutdular hoş râh-ı Hak
 Zümre-i ‘irfân olan
 Görmedi amma güneşden
 Envâr olan zâtını

18a Zulmet-i cehl içre kaldı
Fırka-yı tuğyân olan
Devlet ile başına
Geydi sa'âdet tâcını
Sünnet-i pâkin tutub
İtmâmına hayrân olan
Kime kim oldu hidâyet
Buldu sen sultânı ol
Sâlik-i râhın olanlar
Mazhar-ı ihsân olan
İki 'âlemde sa'îd olub
Behište yol bulur
İştîyâk-ı Hazretinle
Zâr-ı ser-gerdân olan
Vây âna kim görmeyesen
Âfitâbın tal'atını
Ol kişidür yarın anda
Hâib ü hüsrân olan
Hilye-i pâkın görenler
Görmüş olur zâtını
Şimdi oldur nûr-i çeşmi
Cânlara cânân olan
İde mi sabr u sükûtu
Yâ Resûlallah meded
Gül yüzün şevki ile bülbül
Sıfat nâlân olan
Sen ne sultân olduğun
Bilüb kemâlın anlamaz
Şübhesiz cümle vücudu
Fehmile iz'ân olan
Âciz olub lâl olurdu
Vasf-ı pâkinde senin
Cümle mahlûk olsalardı
Nazmla hassan olan

18b Zât-ı pür-nûrun kemâlın
Yazamaz binde birin
Tâ ebed tahrîr iderse
'İlme 'ummân olan

Bes ne zerreyim ki evsâfı
 Şerifin söyleyem
 Kim senin meddâhın ola
 Hâlik u Rahmân olan
 ‘Abd-i ‘aciz bir za‘îfem
 Bir ğarîb-i bî-nevâ
 Sana lâyük nutk ider mi
 Zerre-veş pinhân olan
 Zerrenin var intisâbı
 Mihr-i ‘âlem tâ be çün
 Pertevinden itmedür ey
 Gün gibi rahşân olan
 Yâ Habîballah sezâ kıl
 Kim biri de ben olam
 ‘İşkın ile sinesin çâk
 İnleyüb ‘üryân olan
 Ka‘be-i Rabb-ı Kerîm’e
 Yüzümü sürsem yine
 Cânım olsa .....¹⁹itmam
 Eyleyüb kurbân olan
 Ol mukaddes ravzayı kılsam
 Ziyâret bir dahi
 Bu olaydı bendeni
 Devlete fermân olan
 Kim senin mezbûhun olsam
 Ey güneş yüzlü n’ola
 Başım olsa reh-güzârında
 Düşüb galtân olan
 Bu ğarîbin mazharı ‘aynı
 Şefâ‘at ola mı

19a Kim der-i lütfunda oldur
 Kemter-i akrân olan
 Bencileyin var mıdur bir
 ‘Abd-i ‘aciz ümmetin
 Her ‘amelde kâsir ü her
 İşlerdi noxsân olan

19 Okunmadı

Lutf idüb eyleye nigâh
Merhametler ber-nazar
Olmayan rû-yi-siyâhla
Cümleye seyrân olan
Firkatınla bağı yanık
‘Âşıkın eyle beni
Tâ ki olam işin ile
Dâim ‘aynı kan olan
Görmeğe vech-i munîrin
Lâyık olur mu ‘aceb
İki çeşmi zulmet-i nefis
Hevâya kân olan
Ey kerem-kân-ı şefâ‘at
Kıl cahîme yanmasun
Hasretin nârıyla dâim
Tutuşub suzân olan
Ger dilerisen bula cânın safâ
Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ

Ahlakı’n-Nebiyi ‘Aleyhi’s- Salâtu Ve’s-Selâm

Çünkü destur ile girdi gülşene
Söyle ahlakından ey şeydâyine
Saç dihânın şişesinden hoş-gül-âb
Nâfe-i dilden yayılsun misl-i nâb
Sözleri her dertlere ‘ayn-ı şifâ
Kim tutarsa bula sıhhatla safâ
Ger murâdınsa cihânda ihtidâ
Gel bugün ahlakına kıl iktidâ

19b Zât-ı mahbûb-i Hudâ hulk-i ‘azîm

Âdı Mahmûdi Muhammed hem rahîm
Dâimâ cûd-i sahâ oldu işi
Bâtıllar itmezdi aslâ cünbüşi
Hayr işe lâ dimedi Ol hande-rû²⁰
Bitirirdi kim gelürse yalvaru
Sânusı hayr idi hap a‘dâsına
Var kıyâs it niceydi ahbabına
Hoş-güler-yüzlüdü ğam tutmaz idi

20 Metinde “Hand-rû” yazılıyor

Darilüb kimseye kaş çatmaz idi
 Ğamlılar görse yüzün ferhân idi
 Ağlayu gelen âna handân idi
 Kanmazdı kimseye dünyâ için
 Kandururdu dâimâ ‘ukbâ için
 Sabri derdi kendüye olsa ezâ
 Yâ sükûtuyla yahud hüsn-i edâ
 Karşulamazdı ânı düşnâm ile
 Çağırurdu herbirin bir nâm ile
 Gelseler ‘Özr ile sonra nâdimin
 Hoş-kâbul eylerdi fil-hâl Ol Emîn
 Hem dünyâ ile hergiz yatmadı
 Ğam-ı ‘ukbâ dilinden hiç gitmedi
 Lehv-i lu‘ba virmedi kat‘an rıdâ
 İtmemişdi tıfl iken Ol Mürtezâ
 Söylemezdi hergiz Ol zâid kelâm
 ‘İlm-i hikmet söyler idi ve’s-selâm
 Ger mizâc itse iderdi şer‘ ile
 Hâzırına tâ ki vahşet gelmeye
 Günler olurdu kim yimezdi ta‘âm
 Yer ü gök miftâhı eldeyken tamâm
 Arpa ununu eletmezdi O şâh
 Hoş mübârekdür deyü yerdı O Mâh
 Her mübâhı yermez idi yer idi
 Kûl olana bu da çokdur dir idi
20a Tiz dururdu itse da‘vet bir gedâ
 Şâh iken kevneyne Ol nûr-i Hüdâ
 Yir idi her ne getürse ol fakîr
 Ânı ögerdi nefisu ger hakîr
 Eyler idi anda çok hamd ü senâ
 Bize de vir bu hısâlı Rabbenâ
 Hastalar sorup iderdi ta‘biret
 Ulûya hürmet kiçiye merhamet
 Hükm içinde bir idi hâs ile ‘âm
 Gösterürdü ânda ‘adl ile kıyâm
 Kimseye itmezdi hiç hileyle zûr
 Hoş-kabûl eylerdi fil-hâl Ol Munir
 Meskenet ehline hoş-ğam-hâr idi
 Dâimâ fakr ehline hem-vâr idi

Giyer idi hem tevâdu'la 'abâ
Dir idi ehl-i 'abâya merhabâ
Dâimâ isâr idi kârı ânın
Vakfidi fakr ehline vârı ânın
Virmedi dînâr u dirhem âna hem
Tîz giderdi gelse destine na'am
Sadr-ı pâkı ğilli ğışşdan pâk idi
Gönlü 'âlem menzili ağlâk idi
Kendüye kemlik iden küstahına
'Özr iderdi yalvârub Mevlâsına
Dir idi ey Rabb-ı dâna-yı 'afû
İtmez idi bunu ger bileydi o
Sığa idi her yetimin bâşını
Dest-i lutf ile silerdi yâşını
Menba'-i'l-adâb idi Ol Hayr-i nâs
Ululanmazdı giyerdi her libâs
Şâh iken kevnine giymezdi harîr
Kaçmayun benden deyü her bir fakîr
Gönlü ğâlî idi kendi 'âlî-nişân
Virmez idi kaabe-kevseynden nişân
20b Gitmez idi hem vüzusuz bir yire
Yatmaz idi hem vüzusuz döşeĝe
Âz uyurdu gicelerde Fahr-ı Dîn
Siyemâ vakt-i seherde Ol Emîn
Gönlü Mevlâ'sında dilde Rabbenâ
Gâh du'â iderdi hatta gâh senâ
Gel nazar kıl bu hisâle sen dahî
Nirde var midür birisi ey ahî
Çünkü O yek-nümâya sen ol hâsen
Nicesi ümmet olursun âna sen
Ger bu söz dinile tâ yevmu'-l kıyâm
Hak budur bir harfi olmaya tamâm
Ger dilerisen bula cânın safâ
Vir salâvât be-Resûl-i Mustafâ

Allah Zâdehu Muhammeden Ta'zîmen Sallu 'Aleyhi Ve Sellimu Teslîmen

Elâ yâ eyyuha'l-müştâk
Gözet rızâ-yı Sübhânı

Ki ol yüzden görisersin
 Ki cennette sen Allah'ı
 Şarâb-ı hikmet-i şer'î
 İçegör bezm-i Ahmed'den
 Ki mahrûmdur bu 'işretten
 Heves .....²¹.
 Ne denlü enbiyâ geldi
 Kamûsi ânı medh itdi
 Ânın hüsnünü vasf itdi
 Âna Yûsuf olub sâni
 Halîlu'llah'a ger yârdı
 Selâm olduysa ol nârı
 Soyundu heb bu doğdukda
 Mecûsın cümle nîrânı

21a N'ola Musâ 'asâsın ejdehâ
 İtdiyse destinde
 Bu tiryâk-ı nübüvvetle
 Âdem itdi nice sü'bânı
 Biten otlar ânı söyler
 Öten kuşlar ânı öğer
 Doğaylidür kamû 'âlem
 Bu fevkânî vü tahtanî
 Süleymân tahtına binüb
 İki âylık yol aldıysa
 Yarım demde o server geçdi
 Cümle hadd u mekânı
 N'ola dîvler haşm olduysa
 Âna vahş u tayr ile
 Bu kande gitse giderdi
 Yanınca haylu rûhânî
 Kamer devrinde geldiler
 Velî emrine râm itdi
 Ânı görünce şevk itdi
 İşâretiyle fermânı
 Yiğirmiüç yıl içinde
 Neler itdi bu 'âlemde

---

21 Okunmadı

Eline seyfin almışdı
Okurdu dilde fermânı
Cihânı heybeti tutdu
Nice şâhın ödü sındı
Görün Kısra'yı kesritdi
Kınında tiğ u berrânı
'Abâ geymişken eğnine
Kabâ ehlini kul itdi
Ğınâ virmişdi âfâka
Yoğ iken kîs ü hemyânı
Bizi tekmil için Ol Mâh
Karâr itdi bu 'âlemde

21b Kusûrun 'arz iderken heb
Cinânın hûri ğilmânı
Hudâvende bana 'avn it
Diyem ol serverin medhin
Okuyan medhini ânın
Unuda şî'r-i sübhânı
O bir nûr-i musavverdür
Gelüb bu 'âlem-i kevne
Gehi ferşde gehi 'arşın
Verâsındaydı seyrânı
Hakikat göziyle bakan
Ânı bildi ki kimdir ol
Ânun'çün kodiler ânın
Yolunda bâş ile cânı
Şu ki sûret göziyle
Nâzîr oldu ânı görmedi
Vehum lâ-yubsîrûn'dan gel
Oku âyât-ı burhânı
'Aceb mi görmese ânı
Mukayyed olan ecsâma
Ne bilsün ma'nî ruhsârın
Çü görmez çeşm-i havânı
Muhâcirlerle ensâr
Anladı ol Serverî ancak
Biri îsâr idüb varın
Biri terk itdi evtânı

Ne yere kim kadem basa
 Olurdu mescid ü mihrâb
 Harâb iken nazar salsa
 Hemân ma'mûr ider ânı
 Habîbâ gel nazar eyle
 Nîm gönlüm harabına
 Çü sensin dînime mi'mâr
 'Îmâret kıl bu vîrânı

22a Âdem-i ümmet işim ğaflet
 Meded ir-gör bana himmet
 Ebed kapunda kûl eyle
 Dahî çekdürme hicrânı
 Nazar kıl bana şefkatle
 Keremler eyle himmetle
 Esirge cümle ümmetle
 Ki çokdur ac u 'üryânı
 Velî bu cümle senden aç
 Benem ki ahvec-i muhtâc
 Şefâ'at kapusunu aç
 Olalım ânda mihmânı
 Şu denlü cûş idübdür
 Rahmetin deryâsı ey Rahmân
 Dilersen ğark ider bir
 Katresi bahr ile 'ummânı
 Senin heb rahmetindendür
 Bu na'madâr-ı dünyâda
 Kıyâmetde hiç itmez mi
 Bu âvda iden ihsânı
 Yaratdın rızkımız virdün
 Keremden ânı kesmedin
 Kelâmında kulum didin
 Bilürken bizde noksanı
 Eđerçi hükme münkâduz
 Rızâ bâbında dil-şâduz
 Velî lütfunda mu'tâduz
 Bilürsün ey Kerem-kânı
 İlâhî 'izzetin hakkı
 Sana senden sığınuram

Bana kim ola rahm ide
Eğer 'afv itsen ânı
Ger bu 'âlem halkı dırse subh u şâm
Medh olunsa haşre dek olmaz ğam
22b Ger dilerisen bula cânın safâ
Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ

Fî Beyân-ı Mi'râcî'n- Nebiyyi 'Aleyhi's-Salâtu Ve's-Selâm

İşit imdi Mustafâ mi'râcını
Nice urundu sa'âdet tâcını
Hem âna Allah nice lutf eyledi
Yâ nice rahmet hûniyle toyladı
Göklere hem nice seyrân kıldı Ol
Hak Te'âlâ Hazreti'ne kıldı yol
Bir düşünbe gicesi tahkik haber
Leyki kadr idi ol gice meğer
Didi Hak Cebrâil'e ol gice dur
Cennet'e varub Burâk al tiz götür
Ol Habîbim'e ilet binsün ânı
'Ârşımı seyr eylesün görsün beni
Nice sır vardur âna direm hemîn
Bu arada kimse sığmaz ey Emîn
Cebrâil aldı Burâk'ı ol zamân
Tâ Cenâb-ı Ahmed'e geldi hemân
Hak selâm itdi sana yâ Mustafâ
Kim mübârek hâtırın olsun safâ
Didi kim gelsün konuklarım ânı
'Arşımı seyr eylesün görsün beni
Bir Burâk gönderdi nurdan ey safâ
Kati **râdi'** ki gelsün Mustafâ
Gel gidelim göklere yâ Mustafâ
Muntazurdur sana ashâb-ı safâ
İşbu gice bir gicedir yâ Emîn
Oliser 'ayne'l-yakîn Hakka'l-yakîn
Heb hicâbı getürür bu gice Hak
Hem cemâlin gösterür bu gice Hak
Bu gicede oliserdür 'izz ü nâz
Bu gice zâhir olur her gizlü râz

23a Sekiz uçmağın kapusin açdılar
 Yoluna rahmet suyunu sacdılar
 Gökyüzünden ânda indi çok melek
 Çarha girdi şâd olub cümle melek
 Bindi ‘izzetle hem Ol Şâh-ı Cihân
 Açdı kanadın Burâk uçdu hemân
 Yola girüb Kuds’a oldular revân
 Az vakitte Kuds’a irdiler hemân
 Cebrâil dir yâ Muhammed bunda in
 Kim mübârek ayağın öpsün zemîn
 Bu makamda iki rek’at kıl namâz
 Dile Hak’dan ümmetin eyle niyâz
 Cebrâil bağladı Burâk’ı tamâm
 Geçdi imâmet eyledi Ahmed hemân
 Çün tamâm itdi salâtı Ol İmâm
 Lutf ile hoş ânlara virdi selâm
 Enbiyâ ervâhı didiler tamâm
 Rehnümâ oldun bize sen hem imâm
 Gördü sahra üzerinde Ol ‘ayân
 Ucu gökde kurmuş bir nerdibân²²
 Nerdibândan göğe kıldılar ‘urûc
 Tâ ki seyrân ide eflâk u burûc
 İrdi evvelki güne Hayru’l-Enâm
 Çok ‘acâyib gördü anda ol zamân
 Ol gök ehli cümle karşı geldiler
 ‘İzzet ü ta’zîm ü ikrâm kıldılar
 Her göğe kim irdi Ol Hayru’l-Enâm
 Ol gök ehli kıldılar i’zâz tamâm
 Geçdi ânlardan idüb Hakk’a senâ
 Mustafâ Sidre’ye vardı müntehâ
 Sidre’den çok geçmek istedi Resûl
 Kaldı Cebrâil ânda olub melûl
 Gel gidelim tenhâ koma sen beni
 Kâni dostluk kâni yoldaşlık kanî
23b Didi ol vakt Cebrâil ey bedr-i tâm
 Cümleye Hak ta’yîn itdi bir makâm

22 Vezinde hata

Çün irişdi Ahmed'e bu hoş-hitâb
Oldu ânın gönlü oldem **müstetâb**
Hak ana oldem tecelli eyledi
Lutf idüb ânı teselli eyledi
Yâ Muhammed vir nasihat ümmete
Sa'y ideler kim gireler cennete
İlet ânlara elli vakt namâz
Ânı kılub bana itsünler niyâz
Bu namâz kim ânların mi'râcîdur
Başlarına ol sa'âdet tâcîdur
Ol namâzı diledi Şâh-ı Cihân
Ümmete çokdur didi yâ Müste'ân
Diledi beş vakte indürdi Resûl
Hak katında dileği oldu kabul
Didi ki Hak yâ Muhammed ben seni
Bilürem doymazsın görmeğe beni
Yâ Muhammed yine menzilüne var
Ümmetüni nev'-i ğafletden uyar
Hakk'ın emri birle çün Sidre'ye Ol
Geldi sahra üstüne kıldı nüzul
Cebrâil çıkdı Burâk'ı önüne
Mustafâ bindi Burâk uçdu yine
Yere indi halkı da'vet kıldı Ol
Tâ vefât idince meşğûl idi Ol
Hak Te'âla her ne kim farz eyledi
Geldi oldem ümmete 'arz eyledi
Ger dilerisen bula cânın safâ
Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ

Vefât-ı Nebîyy-i 'Aleyh'is-Salâtu Ve's-Selâm

Dinle imdi Ol cihân Sultânı'nı
Ol mürüvvet Ol Şefâ'at Kânı'nı
24a Nice terk itdi bu fâni 'âlemi
Nice yakdı firkat odu adamı
Mekke'den hicret idüb gitdi Resûl
Ol Medîne şehrine yitdi Resûl
Anda durdu ânı idindi makâm
Ânda oldu âhir 'ömrü hem tamâm

Nâgehân Ol Peyk-i Sultân-ı Celîl
 Hâzır oldu mescid içre Cebrâil
 Didi kim itdi selâm Ma'bûdunuz
 Didi kim oldur bizim maksûdumuz
 Çün Bilâl'e didi Resûl yâ Bilâl
 Bir münâdî eyle gelsünler bular
 Çün Bilâl ol dem nidâyı eyledi
 Mescid'e ashâb heb cem' eyledi
 Çün Resûl kıldı olar ile namâz
 İki Rik'at hem Hakk'a kıldı niyâz
 Minbere çıkdı Ol dem Şâh-ı Cihân
 Hakk'a hamd ile senâ kıldı hemân
 Bilüniz kim dünyâ değildür bekâ
 Bu çarh itöümez kimseye hergiz vefâ
 Lutf idüb beş vakt namazı kılasız
 Hem Hakk'a yüz uruben yalvârasız
 Bunda asla kimse şâdî olmadı
 Kim ki geldi ağladı hiç gülmedi
 Yâ sahâbî bunda ummanız hayât
 Bunu terk idendurur bulan necât
 Bir dem ashâba nasihat eyledi
 Lutf ile ânlarla bir dem söyledi
 Tanrının emrine ulunuz muti'
 Yarın ânda ben size olam şefi'
 Otururken geldi ânda Cebrâil
 Didi kim sana selâm itdi Celîl
 Kim âna benden selâm olsun didi
 Her murâdâtı tamâm olsun didi

24b Böyle didi Cebrâil gitdi yine
 Mustafâ vardı 'Âyişe evine
 Varduğu dem hastalık tutdu katı
 'Âyişe'nin cânı korktu katı
 'Âyişe dir yakdı ğussan yâ Habîb
 Yohsa kor musun bizi burda ğarîb
 Fâtıma işitdi çün bu sözleri
 Yaş ile doldu mübârek gözleri
 Ağlayuben geldi Resûl'ün katına
 Yüzünü sürdü ânın ayağına

Ol dem içre geldi Bilâl dir hemîn
Kim namazın vakti oldu yâ Emîn
Didi ol dem yâ Bilâl oldum za'îf
Takatım tak oldu olmadım hafif
Didi kim Ebûbekr imâmet eylesün
Yerüme geçsün niyâbet eylesün
Vardı ashâb'a Bilâl çün ağlayu
Derd ü firkatle yüreğın dağlayu
Ben za'îf oldum varamazam didi
Hem Ebûbekr'e imâm olsun didi
Çün işitdiler Bilâl'in bu sözün
Herbirisi toprağa urdu yüzün
Pes tutub fermânın Ol pâkîze dîn
Geçdi mihraba Emîre'l-Mü'minîn
Geçdi mihraba Ebûbekr ağlayu
Derd-i mihnetle yüreğın dağlayu
Tekbîr itdi çünkü Ol el bağladı
Ditredi bargı çün ânın durmadı
Ânı gördü Mustafâ sabr eyledi
Yâ 'Alî gel koltuğuma gir dedi
Mustafâ'nın sağ elin dutdu 'Alî
Sol elin İbn-i 'Abbâs Ol Velî
'İzzet ile koltuğuna girdiler
Âğır âğır mescide götürdiler

25a İktidâ itdi Ebûbekr'e Resûl

Otururken uydı âna pür-usûl
Çün namazı kıldı Ol Hayru'l-Enâm
Hem Ebûbekr'e didi olgıl imâm
Durmağa cismimne kuvvet kalmadı
Yâ 'Alî gel koltuğuma gir didi
Tutuben 'Alî bin 'Abbâs ile
Geldiler 'Âyişe evine bile
Fâtıma didi benim cânım baba
Yüreğim derdine dermânım baba
Ne için benzin sararmış yâ Habîb
Yohsa kor misin bizi bunda ğarîb
Fâtıma ol dem âh idüb ağladı
Babasınun boynuna el bağladı

Çün Hüseyin ile Hasan geldi hemân
 Boynuna sarıldılar ol dem hemân
 Didiler ey dede n'itdin bizi
 Yohsa bunda kor misin ğarîb bizi
 Ey dede sensüz kalruz biz yetîm
 Firkatın odu bizi yakdı 'azîm
 Didi cânım kuzular bunda dilek
 Dedeniz dünyayı terk itse gerek
 Yüzüme doyunca bakın bir zamân
 Kim ecel geldi bana virdi emân
 İşbu halde iken irdi Cebrâil
 Didi kim sana selâm itdi Celîl
 Sordu hem hatirinuzu Çeleb
 Sor Habîb'im ne kılur benden taleb
 Ümmetimi dilerem Hak'dan didi
 Dileğim Hak'dan budur çokdan didi
 Girü Hak'a vardı geldi Cebrâil
 Didi kim girü selâm itdi Celîl
 Hak Te'âla sana çok lutf işledi
 Ol günahkâr ümmetin bağışladı

25b Söylenürken ânların ile bile
 Hak'dan emrolmuş idi 'Azrâil'e
 Var Habîb'im Mustafâ'ya ey Emîn
 Lutf ile söyle âna tutğı sözün
 Gördü 'Azrâil'i Cibrîl-i Emîn
 Yüreğin ditredi ğayb oldu hemîn
 Fâtımâ ol demde feryâd eyledi
 Çün Resûl'e gözyaşile sözledi
 Didi ey gözüm nûru cânım baba
 Derdimin derdine dermânım baba
 Emr-i Hak'dur yâ 'Alî sen yuyasın
 İbn-i 'Abbâs'a didi su koyasın
 Yemenî bezden kefen eylen bana
 Lutf idüb hem kimse bakmasun bana
 Bu sözü çünkü işitdi 'Âyişe
 Ğarka virdi gözlerin kanlu yaşa
 Çün tecelli eyledi Allah âna
 Yâ Muhammed gel didi benden yana

Fazl-ı Hak'dan çünkü irdi âfitâb
Ara yerden çün götürüldü hicâb
Bir kez Allah hâ deyüb cân sıçradı
Yer ü gök ü 'arş u kürsî ditredi
Ger dilerisen bula cânın safâ
Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ

Allahu Zâdehu Muhammeden Ta'zîmen Sallu 'Aleyhi Ve Sellimu Teslîmen

Çünkü Ahmed cânı pervâz eyledi
Hakkına özünü pervâz eyledi
Hüseyn der ki dede olduk yetîm
Firkatin odu bizi yakdı 'azîm
İdür idi Fâtıma cânım baba
Arpa etmeğin yiyüb giy 'abâ
Hâl diliyle vahş u tayr u cîn ü nâs
Mevt-i firkat-birle tutdu cümle yâs

26a Kimisi 'aklı gidüb düşmüş idi
Cümlesi bu oda tutuşmuş idi
Bu firâk odu kime kim uğradı
Uğraduğının yüreğin doğradı
Didiler çâre nedür n'itmek gerek
Tanrı emrinde hazûr olmak gerek
Çün 'Alî yudu Resûl'u bi'l-yakîn
İbn-i 'Abbâs su koyub virdi hemîn
Tanrı takdirine hayrân kaldılar
Mustafâ'yı kabrine indürdiler
Kânî Ol Mahbûb-i Sultân-ı Cihân
Vardı yer altında oldu Ol nihân
Ne revâdur yerde bedr-i âsumân
Yata sen yünde olasın şâdumân
Ümmet olan böyle olmaz ey yâr
Ümmet olan oldurur leyl ü nehâr
Her ne kim didiyse ânı işleye
'İşk yolunda kendünü kül eyleye
Ey cihânı yoğ iken var eyleyen
Ahmedi kendüye muhtâr eyleyen
Mustafâ'nın yüzü suyu hürmeti
'Afvı kıl cürmümüzü kıl rahmeti

Lutfunun haddine ğâyet yokdurur
 Rahmetüne hiç nihâyet yokdurur
 Bize imân ile Kur’ân yoldâş it
 Enbiyâ’yı Evliyâ’yı hâl-dâş it
 Hakk’a hamd ile senâlar bu kitâb
 ‘Avn-ı Hak ile yazıldı feth-i bâb
 Mustafâ’nın ruhuna yüzbin selâm
 Âline ashâbına her subh u şâm
 Râzı olsun ümmetinden Ol Mu’în
 Rahmetu’llah-i ‘alehim ecma’în

26b Ger bu ‘âlem halkı dirse subh u şâm
 Medh olunsa haşre dek olmaz tamâm
 Ger dilerisen bula cânın safâ
 Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ
 Okuyanı dinleyeni yazanı yazduranı
 Rahmetinle yarlıĝagıl yâ Ğânî
 Fâ’ilâtun Fâ’ilâtun Fâ’ilât
 Bin günâh mahv ide bir salâvât
 Tammet Mevlûd-i Şerif

Sonuç

Peygamberimiz’e duyulan sevgi ve saygı, edebiyatımızda farklı eserler ortaya konularak ifade edilmeye çalışılmıştır. “Mevlid” ise bütün bu eserler içinde en çok rağbet görmüş ve en yaygın olanıdır. Şüphesiz bu denli ilgi, farklı dillerde de mevlid yazılmasına sebep olmuştur: İslâm dünyasının her köşesinde Peygamberimizi anmak, Onu hatırlamak ve Ona olan bağlılığı ifade etmek üzere eserler yazılmış mevlitler okunmuştur. Türkçe kaleme alınmış 200 civarında Mevlid, bu türün özellikle Türkler arasında ne denli bir şöretin sahibi olduğunu gösterir. Özellikle Süleyman Çelebi’nin eseri olan Vesiletü’n-Necât hiç şüphe yok ki yüzlerce mevlid arasında en çok şöret yakalayan ve kütüphanelerde de nüshaları bulunan Mevlid’tir. Diğerleri arasında Süleyman Çelebi Mevlidi’ne (çok-az) benzer olanlar ve olmayanlar diye bir tasnif oluşturmak pekâlâ mümkündür.

Üzerinde çalıştığımız eserin kimliğini ele veren, yazarının ismi dışında herhangi bir bilgi ve bulguya rastlanılmaması onun şimdiye kadar pek bilinmeyen bir mevlid olma özelliğiyle, tarafımızca değerlendirilmesine sebep olmuştur. Vesiletü’n-Necât pek çok mevlid için bir ilham kaynağıdır şüphesiz. Konu başlıkları neredeyse birebir bu eseri taklitle kaleme alınmış olup Münâcât, Velâdet, Risâlet, Mirâc, Vefat ve Duâ şeklinde sıralanmıştır.

Aruzun “Fâilâtün Fâilâtün Fâilün” vezniyle, gayet sade ve anlaşılır bir dille kaleme alınan bu mevlidte Şair sadece üç yerde (bazı eski nüshalarında yer alan ve Mev-

lid'e sonradan giren Merhaba faslı²³ ile birlikte) Vesîletü'n-Necât'ın ifadelerini tekrar eder:

“Fi Vakt-i Velâdetihi ‘aleyhi’s-salatu ve’s-selâm” Bölümünde 12 beyitlik bir kısım

“Fi Beyân-ı Mi’râc-ı Nebî ‘aleyhi’s-salâtu ve’s-selâm” Bölümünde 1 beyit:

Ve **“Haza Mevlûdu’n-Nebî ‘aleyhi’s-salâtu ve’s-selâm”** Bölümünde de bir mısra.

S. Çelebi bölüm sonlarında:

“Ger dilersiz bulasız oddan necat
Aşk ile derd ile edin es-Salat”

beytini tekrar ederken, çalışma yaptığımız mevlidte ise bölüm sonlarında tekrar edilen beyit:

“Ger dilerisen bula cânın safâ
Vir salâvât ber-Resûl-i Mustafâ” dır.

Toplamda 40 varak olan kitabın içerisinde mevlidten başka kimilerinin tanınmış şairlere ait (Yunus Emre, Kemal Ümmî, Niyazi-i Mısri gibi) şiirleri yer alır.

Kaynakça

- Akalın, L. Sami, *Edebiyât Terimleri Sözlüğü*, İstanbul, 1966.
- Akay, Hasan, *İslâmî Terimler Sözlüğü*, Ankara, İşaret Yay, 1995.
- Akdağ, Soner, *Süleyman Çelebi'nin Mevlid'i Üzerine*, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi S. 36, Erzurum, 2008.
- Arat, R.Rahmeti, *Eski Türk Şiiri*, Ankara, 1965.
- Aymutlu, Ahmet, *Süleyman Çelebi ve Mevlid-i Şerif*, M.E.B.Yay., İstanbul, 1995. Banarlı, Nihad Sami, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, I-II, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yay., 1971. Bektaş, Ekrem, *Diyarbakırlı Kâmî ve Mevlidi*, Turkish Studies, 6/1, 2011.
- Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, I, II, III, İstanbul, 1333.
- Cebecioğlu, Ethem, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Ankara, Rehber Yay., 1977.
- Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara, AK yay., 1993,
- Dilçin, Cem, *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Ankara, Türk Dil Kurumu Yay., 1997.
- Ergün, Saadettin Nüzhet, *Türk Şairleri*, I-III, İstanbul, 1946.

23 “Merhaba Faslı” hakkında Ahmet Aymutlu şöyle der: “Bugün de çok beğenilen “Merhaba kısmı” Süleyman Çelebi'nin değildir. Bu durum kati olarak anlaşılmıştır. Yanlış olarak S. Çelebi'ye izafe edilen “Merhaba kısmı”nın “Ahmed” isimli bir şaire ait olduğunu ilk defa işaret ettik”(Süleyman Çelebi ve Mevlid-i Şerif, M.E.B.Yay., İstanbul, 1995; ayrıca Merhaba Faslı için Soner Akdağ, Nihad Sami Banarlı, *Resimli Türk Edebiyatı Tarihi*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul, C. 1, 2001, s. 486) dan şu alıntıyı bizlere nakleder “Asırlardan beridir Mevlid metni içerisinde mütalaa edilmiş fakat “Ahmed Ateş” kanalıyla “Ahmed” adında bir şair tarafından yazıldığı tespit edilmiştir”. (Soner, Akdağ, *Süleyman Çelebi'nin Mevlid'i Üzerine*, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi S. 36, Erzurum, 2008,)

- Fatin Efendi, *Tezkire-i Hatimetü'l-Eş'ar*, İstihkâm Alayları Litoğrafya Destgahı, 1271.
- Gölpınarlı, Abdalbaki, *Divân Şiiri*, İstanbul, Varlık Yay., 1955.
- Hacı Reşid Paşa, *Tasavvuf Tarikatlar Silsilesi ve İslâm Ahlakı*, Salah Bilici Yay., 1965.
- İnal**, İbnülemin Mahmud Kemal, *Son Asır Türk Şairleri*, İstanbul, 1969-1971.
- İz**, Fahir, *Eski Türk Edebiyatı'nda Nazım*, I-II, Ankara, Akçağ Yay., 1995.
- Kanar, Mehmet, *Büyük Farsça-Türkçe Sözlük*, İstanbul, 1993.
- Köksal, Fatih, *Mevlidnâme*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2011.
- Kurnaz, Cemal, *Münâcât Antolojisi*, Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., 1992.
- Levend, Agah Sırrı, *Divân Edebiyatı, (Kelimeler, Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar)*, İstanbul, 1980.
- Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî (Tezkire-i Meşâhir-i Osmaniye)*, İstanbul, III, Matbaa-i Âmire, 1311.
- Mermutlu, M. Sait, *Muhammed Şaban Kâmî-i Amidi'nin Eserleri*, Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi, Kasım 2011.
- , *19. Asırda Bir Bilgin, Mutasavvıf ve Divân Şairi Muhammed Şaban Kamî-i Amidi*, Uluslararası Diyarbakır Sempozyumu, 02-06 Kasım 2016.
- Muallim Nâcî, *Lûgat-ı Naci*, İstanbul, 1987.
- Muhammed Şaban Kâmî, *Der-Beyân-ı Mi'râc-ı Hazret-i Muhammed*, İstanbul, Süleymaniye Kütüphanesi, Tahirağa, 522/3-7; Kadı Burhaneddin, 146/1-4, 1279.
- , *Divân*, İstanbul, Süleymaniye Kütüphanesi, Tahirağa, 522/3-7; Kadızâde Burhaneddin, 146/1-4, 1280.
- , *Mevlid-i Nebî*, Diyarbakır İhtisas Kütüphanesi, Yazmalar, 4378/A, 1298.
- , *Mevlid*, Ankara Milli Kütüphane, Yz., A/5748, 1279.
- , *Mevlid-i Şerif*, İstanbul, 1279.
- , *Risâle-i Mevlid-i Şerif-i İrfâniyye*, İstanbul, 1279-80.
- Mustafa Afyonkarahisârî, *Ahter-i Kebir*, İstanbul, Matbaa-i Amire, 1310.
- Mutçalı, Serdar, *Arapça Türkçe Sözlük*, Dağarcık Yay., 1995.
- Okiç, Tayyib, *Çeşitli Dillerde Mevlidler ve Süleyman Çelebi Mevlidi'nin Tercemeleri*, Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi, Aralık, 1975.
- Özön**, M.Nihat, *Büyük Osmanlıca-Türkçe Sözlük*, İstanbul, 1959.
- Pakalın, M.Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, I-II-III, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yay., 1993.
- Pala, İskender, *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, Ankara, Akçağ Yay., 1995.
- Pekolcay, Necla, *İslâmî Türk Edebiyatı*, İstanbul, Kitabevi Yay., 1994.
- , *İslâmî Türk Edebiyatı'nda Şekil ve Nev'ilere Giriş*, İstanbul, Kitabevi Yay., 1994.
- , *İslâmî Türk Edebiyatı'nın Eski Metinlerinde Sık sık Adı Geçen Şahsiyetler*, XI, Ankara, Diyanet Dergisi, 1970.
- , *Mevlid (Vesiletü'n-Necat)*, Ankara, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., 1997.
- Süleyman Çelebi, *Mevlid (Vesiletü'n-Necat)*, Nşr. Necla Pekolcay, İstanbul.

Süreyya, Mehmed, (1308): *Sicilli Osmani*, İstanbul, 1980.

Şemseddin Sami, *Kamusu'l-A'lâm*, İstanbul, Mihran Matbaası, 1302-1316.

-----, *Kamûs-i Türki*, İstanbul, 1992.

Uzun, Mustafa İsmet, *İslâm Araştırmaları Dergisi*, Vefeyât, S. 20, 2008.

Yazır, Mahmud Bedreddin, *Kalem Güzeli*, I,II,III, Ankara, Diyânet İşleri Başkanlığı Yay., 1972-89.

